

Ko Iisa Almasiihu wannginani Yahaaya Bannginol

Habaru dow dewtere ndee

Yahaaya, gooto nder *lilaabe Iisa *Almasiihu sappo e dɔfo, winndi dewtere inndiraane Bannginol. Daliila gadfo o winndi dewtere ndee woni semmbindinde goondinbe Iisa *Almasiihu, munya torra ka be ngoni nder mum fuu. Be ngatta tammude mabbe he gartol Iisa *Almasiihu. Gartol ngool nder mum o wardata he teddungal.

Dewtere ndee soomi kujje tati. Arannde nii, inde holla Laamu Alla e *Almasiihu mum. Didabel, inde holla laamu mbonngu, laamu Seydan nder duuniyaaru, he no Seydan torrirta goondinbe Iisa *Almasiihu. Amma Alla heban jaalorgal kuubugal dow Seydan daliila Iisa *Almasiihu. Tatabel, ko woni nder duuniyaaru fuu hi'an gartol Iisa *Almasiihu ngam Iisa *Almasiihu woni fuddorde e timmoode huune fuu. Kanko woni laamiido laamiibe.

Ko winndaa nder dewtere ndee :

Barke dewtere ndee (1.1-3)

Cannooje yahde he kawriide goondinbe jeddi (1.4-8)

Almasiihu wanngani Yahaaya (1.9-20)

Filla dereeji yahde kawriide goondinbe Iisa jeddi (2.1-3.22)

Mawninol Alla dow kammu (4.1-11)

Dewtere Alla e kaatimije mum jeddi (5.1-8.5)

Daafe luwe jeddŋi (8.6–11.19)
 Filla debbo gom, kuunja mbodfaa gom e
 dabbaaji bondŋi didi gom (12.1–13.18)
 Bannginooje feere-ferreeje gom (14.1–15.8)
 Nyederde tikkere Alla jeddŋi (16.1-21)
 Jaalorgal dow murtube he Alla (17.1–20.10)
 Nyannde darnal (20.11-15)
 Kammu kesu, duuniyaaru heyru e Ursaliima
 keso (21.1–22.5)
 Habaru gartol Iisa (22.6-21)

Barke dewtere ndee

¹⁻² Dewtere ndee hawri kujje cuudaade de Iisa *Almasiihu wanngini. Alla holli mo de ngam o wannginana maccube mum, ko waroyta fuu nder ko booyataa. Nden Iisa lili maleykaajo mum hollowa de Yahaaya. Yahaaya, maccudo Iisa oo duu, seedake ko huune fuu ko o hi'i no haala Alla non ka Iisa *Almasiihu wanngini.

³ Beldo hoore woni janngudo dewtere annabaaku ndee. Welbe ko'e ngoni hettiniibe haalaaji annabaaku nguu dey njogiti ko winndaa nder maggu. Hakiika, wakkati kaalaado dow kujje deen badake.

Cannooje yahde he kawriide goondinbe jeddŋi

⁴ Miin Yahaaya, winndani kawriide goondinbe jeddŋi tawaade nder leydi Asiya.

Jam e moyyere yuwdo to Alla gonɗo, gonnoodo, e gonoowo, jam e moyyere yuwne to ruuhuujj jeddŋi gonɗi yeeso joodorgal laamu makko, jam e moyyere yuwdo to

⁵ Iisa *Almasiihu, seedeejo kolniido, arano ummintinaado, laamiido laamiibe duuniyaaru fuu ngonda he moodon.

*Almasiihu hidi en, soptini en he baawde hakke meeden har yiyam makko ndufaadam.

⁶ O wadi en laamiibe e *cakkanooɓe Alla ngam ngollanen Alla Baabiiko ! Teddungal e baawde tabbita he Iisa *Almasiihu faa abada abadin. Aamiin !

⁷ —*Ndaaree, omo warda he duule.**

Himbe fuu no ngi'an mo,

baa tontunooɓe mo.

Lenyi duuniyaaru fuu no mboytoto ngam

makko.†

Hakiika non.

Aamiin !

⁸ Alla Joomiraawo Jom baawde, gondo, gonnoodo e gonoowo, wi'i : « Miin woni fudɗorde, miin woni timmoode. »‡

Almasiihu wanngani Yahaaya

⁹ Miin Yahaaya banndiraawo moodon goondindo Iisa. Mi hawti he moodon nder torra, nder laamu makko e nder tittinkinaaku ngu o yami en. Mi yaaraama semmbe semmbe dow duune Patamos ngam mi waajake haala Alla, mi haali ko ceediimi dow Iisa.

¹⁰ Alal, nyalaane Joomiraawo, keewumi *Ruuhu Alla, sey nanumi gafa am daane toowne gom hano daane luwal.

¹¹ Daane ndeen no wi'a :

* **1:7 1.7** Daniyel 7.13 † **1:7 1.7** Jakariya 12.10 ‡ **1:8 1.8** Nder gerekankoore no wi'ee *Alfa* e *Omeega*, kam woni « fudɗorde » e « timmoode ».

—Winndu ko ngi'ataa dŕum nder dewtere, lilda nde kawriide goondinbe jeddŕi dee : Hawriine wonnde Efeesu, Simirna, Pergamu, Tiyatira, Sardes, Filadelfiya he Lawdikiya.

¹² Njeeyitiimi ngam hi'ude gondo no haalda he am, sey ngi'umi fitillaaji kanŕe jeddŕi.

¹³ Caka fitillaaji dŕiin no tawa goddŕum nanndudo he *Bii-Neddŕo, omo bornii jabbaare, omo habbi wakkaare kanŕe dow gabaare makko.

¹⁴ Gaasa hoore makko no rawni tar hano haabu. Gite makko no njayna hano dŕemle hiite.

¹⁵ Koyde makko no njalbita hano no njamndi mbodeeri jalbitirta, wojja coy nde ndi wattaama nder hiite. Daane makko no wa'i iido ilol diyeele dŕudde.

¹⁶ Omo jogii nder nyaamo makko koode jeddŕi. Takubaahi mbelki, ki kunddule dŕidŕi no wurtoo nder hunnduko makko. Yeeso makko no yayna hano no naange yaynirta caka nyalooma.

¹⁷ Wakkati ngi'umoomi, sey caamumi yeeso makko hano maaydo. O yowi junngo makko nyaamo dow am, o wi'i kam :

—Taa hulu ! Miin woni artudo, miin woni cakitittoodo.

¹⁸ Mi duumiido. Mi maayiino, amma joonin mido wuuri faa abada abadin. Mido woodi baawde dow maayde he laahara.

¹⁹ Ndenne, winndu ko ngi'udaa, he ko woni no wada joonin he ko wadfoyta yeeso.

²⁰ Ndaa, maana koode jeddŕi cuudŕiidŕum de ngi'udaa nder nyaamo am nii : Koode jeddŕi dŕeen ngoni maleykaabe kawriide goondinbe

jedfdi. Maana fitillaaji kanɛe jedfdi dɛiin duu
woni kawriide goondinbe jedfdi.

2

Filla dɛereji yahde kawriide goondinbe Iisa jedfdi

Derol yahde hawriine wonnde Efeesu

¹ —Winndan maleykaajo hawriine Efeesu,
mbi'aa : Lildal nii yuwngal to jogiido nder
junngo mum nyaamo koode jedfdi, jehoowo
hakkune fitillaaji kanɛe jedfdi :

² Mido anndi golleeji maa lobbi, jaggu e
tittinkinaaku maa. Mido anndi ko a waawaa
munyude bonbe. A fonni wi'oobe kam'en no
*lilaabe, a tawi ko be fenoobe.

³ Mido anndi ko a munyi, ngam barke
innde am. A yari bone, a soyyoraaki gada.

⁴ Amma ndaraa, ngi'aa gacce dɛ
peliranmaami : A woppi hidde maa nde
ngoodannodaa kam illa arande.

⁵ Miccittaa no ngorrunodaa. A fuddirii no
woodiri, dey yeeyitidaa caamudaa.

Tuubaa, mbattitaa golleeji maa, ngollaa no
ngollirannodaa ! Nde nii a tuubaay, mi waran
to maa, mi itta fitilla maa nder nokku mum.

⁶ Amma no woodi godɗum ko ngadunodaa
no woodiri. Kanyum woni a wanyi golleeji
sewre Nikola'en hano no mbanyirmi dɛi.

⁷ Jom nowru fuu horkita nowru mum nana
ko *Ruuhu Alla wi'ata kawriide goondinbe
Iisa ! Jaaliido fuu mi hokkan dɗum nyaama
bibbe lekki kokkoohi mburnam ngonki nder
koogol Alla.

Derol yahde hawriine wonnde Simirna

⁸ —Winndan maleykaajo hawriine goondinbe Simirna, mbi'aa : Lildal nii yuwngal to laatiido kam woni arano, kam woni cakitiido, maaynoodo ummitii.

⁹ Mido anndi torra ka njardaa, mido anndi talkaaku ngu ngondudfaa he mum, amma adaa woodi riiku. Mido anndi mbonka ka hooyoobe ko'e mum'en no *Yahudankooobe mbi'ata dow maa. Amma himbe bee, be kanaa *Yahudankooobe, be hawriine rewoobe Ibiliisa.

¹⁰ Taa hulu torra ka njarooytaa yahde yeeso. Ibiliisa wadan heewbe nder moodon uddee ngam sii'aade on. On torree balde sappo ka-kap. Amma durwa, to a woppu goondinol maa baa nii himbe maa fuu no mbaretee non ngam mi hokkete lefol mbuurnam nduumiidam.

¹¹ Jom nowru fuu horkita nowru mum nana ko *Ruuhu Alla wi'ata kawriide goondinbe Iisa ! Jaaliido fuu, maayde didabere meemataa dum.

Derol yahde hawriine wonnde Pergamu

¹² —Winndan maleykaajo hawriine goondinbe Pergamu, mbi'aa mo : Lildal nii yuwngal to jom takubaahi ki kundule didi belnaade.

¹³ Mido anndi adaa joodii to Ibiliisa laami, amma dum fuu hadaay a tokkii kam. A yankiraay kam baa nde worre. A tittinkinake nder goondinde kam to Seydan sinngi laamu mum faa yottii he wakkati mo Antipas

seedeejo am kolniido waraa nder wuro moodon.

¹⁴ Amma ndaa, gacce sefdaaje gom nii de peliranmaami : Afa woodi tokkufe jannde Balaama, ekkintindo Balak fergina bibbe *Isra'el, nyaama tewuuji cakkanaadi tooruje, omo wada be njeena.

¹⁵ Non duu ada wondi he tokkufe ekkintinooje sewre Nikola'en.

¹⁶ Ndenne, tuubu joonin ! Se hanaa non duu, mi waran ko booyataa, mi habdira be takubaahi ngonki no wurtoo nder hunnduko am.

¹⁷ Jom nowru fuu horkita nowru mum nana ko *Ruuhu Alla wi'ata kawriide goondinbe Iisa ! Jaaliido fuu, mi hokkan dum nyaama nyaamdu cuudiiinu, nyaamdu wi'eteenu « *manna ». Mi hokkan joomum duu kaayel danel tar, ngel dow mum winndaa innde heyre, nde neddo fuu anndaa sey jaboowo ngel.

Derol yahde hawriine wonnde Tiyatira

¹⁸ —Winndan maleykaajo hawriine goondinbe Tiyatira, mbi'aa mo : Lildal nii yuwngal to *Bii-Alla, jom gite jalbooje hano demngal hiite, mo koyde mum no yelkita hano njamndi mbodeeri ciwaani.

¹⁹ Mido anndi golleeji maa lobbi. Mido anndi hidde maa, mido anndi goondinol maa. Mido anndi ballal ngal ngadandaa wobbe. Mido anndi tittinkinaaku maa.

Jooni golleeji maa cakitiidi no furi araneeji diin duudde.

²⁰ Amma gacce de peliranmaami nii. A acci Yesabel, debbo bi'owoo kam no annabiijo, nder jannginooje mum no majjina golloobe am, be tinnoo nder jeenu he nyaamde tewuuji cakkanaadi tooruje.

²¹ Mi hokki mo wakkati ngam o tuuba, amma walaa ko nanngi berne makko nde hanaa jeenu.

²² Mi wadan o nyawa nyaw manngu, o fukkoo. Mi wada fijidoobe he makko njara torra faa noy walaa. Mi wadan dum joonin joonin nde be tottitaaki golleeji debbo bonfo oo.

²³ Mi waran tokkufe jannde makko. Kawriide goondinbe fuu no anndan ko miin woni anndudo miilooji berde bibbe aadama. Neddo moodon fuu mi yoban dum dey-dey gollal mum.

²⁴ Amma onon goondinbe hoddiibe nder Tiyatira, onon be tokkaay mo, onon be tefaay faamude maana ko tokkufe mo mbi'ata sirriiji Ibiliisa luggufi. Sikka fuu walaa mi yowataa donngal gom fuu dow moodon.

²⁵ Ndenne, tiidee he goondinol moodon faa nyannde ngartoyi.

²⁶ Jaaliido fuu, tinniido no wada ko weli kam sey nyannde timmi, *mi wadan joomum laamoo dow leyde fuu.*

²⁷ *O laamorto lenyi diin he sawru njamndi. O mornya di hano no loode loopal mornyirtee, cankitoo.** Mi wadan joomum laamoo dow lenyi duuniyaaru,

* 2:27 2.26-27 Jabuura 2.8-9

²⁸ hano no kebirmi baawde he
*Baabiraawo. Mi hokkan joomum duu hoodere
fajiri.

²⁹ Jom nowru fuu horkita nowru mum nana
ko *Ruuhu Alla wi'ata kawriide goondinbe
Iisa !

3

Derol yahde hawriine wonnde Sardes

¹ — Winndan maleykaaajo hawriine goondinbe
wonnde Sardes, mbi'aa : Lildal nii yuwngal to
jogiido koode jeddi, jogiido ruuhuuji Alla jeddi :

Midfo anndi golleeji maa. Ada hi'ee hano a
buurdo, amma a maaydo.

² Umma, dara, connyinaa sedfa ko njogidfaa
nder jikku terde to de maayu gaba go'o. Ngam
mi tawi golleeji maa diggaay yeeso Alla.

³ Miccita *Habaruu lobbo mo njannginafaa
he mo nanudfaa. Tuubu, ngolliraa mo. Nde nii a
ummaaki ndaridfaa, mi waran a siryaaki. Mi
waran, no gujjo warirta. A anndititaa wakkati
mo ngaranmi.

⁴ Nder Sardes, ada woodi himbe sedfaabe,
be tawaaka nder gadol bone fuu. Himbe
sedfaabe bee, no njahdan he am, ibe bornii
kolte daneeye ngam be poti yahdude he am.

⁵ Jaaliido no bornetee kolte daneeye. Mi
moytataa innde joomum nder dewtere
mbuurnam faa abada abadin. Wakkati
ndartoomi yeeso *Baaba am he maleykaabe
mum mi wi'an neddo oo, miin jeyii mo.

⁶ Jom nowru fuu horkita nowru mum nana
ko *Ruuhu Alla wi'ata kawriide goondinbe Iisa !

Derol yahde hawriine wonnde Filadelfiya

7 — Winndan maleykaajo hawriine goondinbe Filadelfiya, mbi'aa mo : Lildal nii yuwngal to Ceniido, Goongaajo, jogiido omtirngel dammbugal laamu Daawda. Nde o omtii ngal walaa ommboowo ngal. Nde o ommbii ngal duu walaa omtooowo ngal.

8 Mido anndi golleeji maa. Ndaa mi accanii ma dammbugal no omtii, walaa baawdo ommbii ngal. Mido anndi a walaa semmbe sanne, amma dum fuu hadaay ada feñi he haala am. A yankiraay kam.

9 Hawriine rewoobe Ibiliisa no wi'a ko kam'en no *Yahudankooɓe, amma ɓe penan, ɓe kanaa *Yahudankooɓe. Mi tilsinan ɓe, ɓe ngara ɓe kofo faa yeeso maa, nden ɓe paaman ko mido hidfi ma.

10 Ngam a tittinkinake, a jogake haala am faa noy walaa. Miin duu mi reenete nder wakkati cattudo, wakkati garoowo dow kappa kuula duuniyaaru fuu, ngam etude goondinol himbe mayru.

11 Garol am badake. Tiidfu faa noy walaa he ko njogidaa. To neddo fuu teetu lefol jaalorgal maa.

12 Jaaliido fuu, kam ngadanmi bonjariyal Juulirde Alla am mawne wonnde dow. Joomum wurtataako nder mayre kaden faa abada abadin. Mi winndan dow joomum innde Alla am, he innde hubeere Alla inndirteene « *Ursaliima keso », hubeere yuwne dow to Alla am jippii. Dow joomum duu mbinndanmi innde am heyre nde

kebumi.

¹³ Jom nowru fuu horkita nowru mum nana ko *Ruuhu Alla wi'ata kawriide goondinbe Iisa !

Derol yahde hawriine goondinbe wonnde Lawdikiya

¹⁴ —Winndan maleykaaajo hawriine goondinbe Lawdikiya, mbi'aa mo : Lildal nii yuwngal to Kumnoowo amaana, Seedeejo kolniido, Kaaloowo goonga, bi'eteedo duu Wuddu huune fuu ko Alla tagi.

¹⁵ Mido anndi golleeji maa, a feewaa a wulaa. Ndeen no haani ngad'aa gootel :
Peewaa naa mbulaa !

¹⁶ Amma ko nii caka dey-dey tawed'aa, a wulaa a feewaa, mi tuute.

¹⁷ Ad'a wi'a aan kay a diikudo a hawri njawdi, a haajaaka baafuy. Amma a anndaa ko a miskiini, ko a jurminiido, a talka, a bumdo, gondo terru. Amma dum fuu a anndanaa dum.

¹⁸ Ngam majjum hettina tinndinooje am, cooda to am kanne laabiniraade hiite heba laatodaa diikudo. Coodaa kolte daneje, bornodaa, cudda banndu maa wonndu terru, kisa semteene. Cooda safaare gite, cawraa gite maa ngam ngi'aa yeeso maa.

¹⁹ Neddo fuu mo ngidumi, mi foodan nowru mum mi elta dum. Ndenne, tarsinaa, tuubaa !

²⁰ Hettina, mido darii dammbugal, mido salmina. Neddo fuu nando daane am omti, mi weerana dum. Mi nyaamda he mum, kam duu nyaamda he am.

21 Non no kebirmi jaalorgal njoodiimi hadde *Baaba am, jaaliido fuu joddoto he am dow joodforgal laamu hadde *Baaba am nder laamu mum.

22 Jom nowru fuu horkita nowru mum nana ko *Ruuhu Alla wi'ata kawriide goondinbe Iisa !

4

Mawninol Alla dow kammu

1 Gafa ko mbinndumi d'ereje yahde he kawriide goondinbe Iisa, sey ngi'umi nder kammu dammbugal gom no omtii, nanumi daane wonnde no haalda he am, hano luwal woni no fuufee nii, daane ndeen no wi'a kam :

—Yeenyu, war do, faa mi holle ko wadfoyta yahde yeeso.

2 Wakkati mum da keewumi *Ruuhu Alla, sey ngi'umi joodforgal laamu dow kammu, ned'fo gom no joodii dow maggal.

3 Omo yelkita hano kaaye pede bi'eteede yaspa naa sardis. Ciibo-ciibowal no filii joodforgal makko. Ingal yelkita hano hayre wi'eteene emerooda.

4 Joodorde laamu laso e nay no piili joodforgal makko. Dottii be mawbe laso e nayo no njoodii dow majje, ibe bornii kolte daneje, ibe ngatti kufuneeje kanje.

5 Mayye, olko daade mawde, he diggaali no yuwa nder joodforgal ngaal. Yeeso maggal no tawa fitillaaji jed'fi gondi no njalba. Fitillaaji diin ngoni ruuhuuji Alla jed'fi.

6 Huune gom nanndudum maayo, no rawni tar hano danndorgal, no wed'fiti yeeso maggal.

Kujje buurde nay gom, de gite re'ataa no tawa yeeso e gada mum'en fuu, ngatti joodorgal ngaal caka.

⁷ Nder kujje nay deen, arandeere ndeen no nanndi muusuuru ladde. Didabere ndeen no nanndi ga'el. Tatabere ndeen yeeso mum no nanndi he yeeso bii-aadama. Nayaabere ndeen no nanndi he ciilal gonngal no fiira.

⁸ Kujje nay dee, gootel majje fuu no tawra bippoole jeegom. Balli e bippoole majje fuu no keewi gite dow e ley. Jemma e nyalooma ide he ko townude daade, ide mbi'a :

—*Ceniido, Ceniido, Ceniido,*

*Joomiraawo, Alla Jom Baawde,**

gonnoodo keenja, gondo hannden, gonoowo jaano.

⁹ Kujje nay dee no teddina, no mana, no njetta Duumiido, joodiido dow joodorgal laamu oon.

¹⁰ Wakkati fuu mo kujje nay dee kaalata, dottiibe laso e nayo been no kofo, no kujida yeeso gondo dow joodorgal oon. Ibe kujidana Duumiido faa abada abadin. Ibe itta kufuneeje mabbe ibe ndesa yeeso joodorgal makko, ibe mbi'a :

¹¹ —Alla Joomiraawo amin,

a foti keba teddungal, manngu he baawde,
ngam a tagi huune fuu.

Muuyde maada ngadi, de mbanngi.

Muuyde maada ngadi, dum fuu dum tagaa.

5

Potudo firta Dewtere Alla

* 4:8 4.8 Esaaya 6.3

¹ Nder nyaamo gondo no joodii dow joodorgal laamu oon, mi hi'i dewtere taggaane gom. Dewtere ndee, gada e yeeso mayre fuu no winndaa. Inde haatimira kaatimiije jeddi.

² Mi hi'i maleykaajo jamo gom, mo nder daane toowne no goyna no wi'a :

—Moy foti fenita kaatimiije dee, taggita dewtere ndee ?

³ Walaa dow kammu dow duuniyaaru naa hakkune maaybe baawdo taggita dewtere ndee naa njangga nder mayre.

⁴ Mboyumi boji naawdi, ngam neddo fuu hebaaka potudo taggiti dewtere ndeen naa daarude ko woni nder mayre.

⁵ Nden nder dottiibe been, dottiijo gom wi'i kam :

—Taa wullu ! Ndaa jippotoodo he Daawda nii, muusuuru ladde yuwnu he lenyol *Yahuuda, muusuuru ladde hebudu jaalorgal nduun nii. Kayru waawi fenitidde kaatimiije jeddi deen, ndu taggita dewtere ndeen.

⁶ Sey ngi'umi Njawdiri gom no ndarii hadde joodorgal laamu ngaal. Kujje nay buurde deen e dottiibe mawbe laso e nayo been no piilini. Indi darii hano ko hirsanoo. Indi woodi gite jeddi he luwe jeddi. Gite jeddi dee ngoni ruuhuuji Alla jeddi, lileteefi nder duuniyaaru fuu.

⁷ Njawdiri ndiin yehi, jabi dewtere taggaane ndeen nder nyaamo gondo dow joodorgal laamu oon.

⁸ Wakkati ndi jabi dewtere ndeen, kujje nay buurde deen he dottiibe laso e nayo been fuu

kofi yeeso mayri. Neddo maɓɓe fuu no jogii
hoddu he urode kanɗe heewne uurdi welni.
Du'aa'uuji seniibe, himbe Alla non nii ya.

⁹ Ibe njima jimol kesol, ibe mbi'a :

« Aan foti njabaa dewtere ndee,
fenjataa kaatimiije mayre,
ngam a waranooma.

Nder barke yiyam maada,
a wartiri potal hakkune Alla e himbe mum,
himbe cuudi baaba feere-fereeji,
haaloobe demle feere-fereeje,
tawaabe nder lenyi feere-fereeji
e leyde feere-fereeje.

¹⁰ Nder barke yiyam maa
a wadii be himbe Laamu Alla,
ngadɗaa be *cakkanooɓe Alla ngam be
ngollana Alla,
be laamoo dow duuniyaaru fuu. »

¹¹ Ko yeewmi, sey nanumi daade maleykaabe
ujunaaji ujunaaji, wonbe no piili joodorgal
laamu ngaal, kujje buurde deen, he dottiibe
laso e nayo been.

¹² Ibe njima nder daade toowde, ibe mbi'a :

« Njawdiri mbaraani ndiin,
ndi foti baawde, njawdi, hikmaaku,
sembe, teddungal, darja, kam e yettoore !
»

¹³ Nanumi kaden, tagaadi fuu tagaani, tawaani
dow e ley, tawaani nder maayo, wondi ley bedi
leydi no yima no wi'a :

« Yettoore, teddungal, darja e baawde
laatanoo gonɗo dow joodorgal laamu oon.
Dum laatanoo duu Njawdiri ndiin,

faa abada abadin ! »
 14 Kujje buurde deen duu no njaaboo no
 mbi'a :
 —Aamiin !
 Dottiibe been duu no kofo, no cujidana
 Joomiraawo.

6

Fenitol kaatimiije jeegom

¹ Wakkati ngonnoomi mido daara ndeen, sey
 ngi'umi Njawdiri ndiin feniti haatimiire
 arandeere ndeen, nder kaatimiije jeddi deen.
 Wakkati haatimiire ndeen fenitaa, sey nanumi
 hakkune kujje nay buurde deen, wonnde no
 wi'a nder daane nanndune riggaano :

—War !

² Mido daara nii, sey ngi'umi puccu
 ndaneewu gom, bad'diido ngu no jogii birowal,
 o hokkaa lefol laamu. Nden o wurtii hano
 kebudo jaalorgal. O wurtake duu ngam
 heboyde jaalorgal kaden.

³ Wakkati Njawdiri ndiin fenitinno haatimiire
 didabere ndeen, sey nanumi nder kujje nay
 buurde deen, daane didabere gom wi'i kaden :

—War !

⁴ Nden puccu mbodeewu coy gom wanngi.
 Bad'diido ngu oon, kam duu hokkaa takubaahi
 mawki. O hokkaa duu baawde ittude jam nder
 duuniyaaru, ngam himbe mbarodira.

⁵ Wakkati Njawdiri ndiin fenitinno haatimiire
 tatabere ndeen, sey nanumi nder kujje buurde
 deen, daane tatabere gom no wi'a :

—War !

Nden ngi'umi puccu baleewu gom wanngi, badɗiido ngu oon no jogii etirgal.

⁶ Nden nanumi hakkune kujje buurde nay deen, daane gom no wi'a : Eterde alkama worre, njobdi ceede gollal nyalooma muɓɓo. Eterde gawri tati duu, njobdi gollal nyalooma muɓɓo. Amma to meemu nebbam naa cabiijam.

⁷ Wakkati Njawdiri ndiin fenjtinno haatimiire nayaɓere ndeen, sey nanumi nder kujje buurde deen, daane nayaɓere gom no wi'a :

—War !

⁸ Sey ngi'umi puccu puru gom, badɗiido ngu oon woni maayde, laahara no tokkitii gaɗa. Duuniyaaru feccaa pecce nay. Be kokkaa baawde dow fecco wooto, ɓe mbarira himɓe feccere ndeen takubaahi, rafo, balaa'u he kujje ladde.

⁹ Wakkati Njawdiri ndiin fenjtinno haatimiire joyabere ndeen, sey ngi'umi ley hirsirde waranoobe ngam d'owntanake haala Alla he ngam ɓe mbaajake ka.

¹⁰ Nder daade toowde, ibe mbi'a :

—Yaa Joomiraawo ! Ceniido, Goongaajo, a hiitoto himɓe duuniyaaru, njoptonodaa min, ngam ɓe ndufi yiyam amin. Amma nde d'um fuu, d'um wad'oyta ?

¹¹ Nden neddo mabbe fuu hokkaa jabbaare raneere, ɓe mbi'aa ɓe keɗo wakkati sedɗa faa nyannde banndiraabe mabbe hoddiibe, he gollidiɓɓe he mum'en nder gollal Alla mbaree ginan hano no ɓe mbariraa.

¹² Wakkati Njawdiri ndiin fenjtinno haatimiire jeegaɓere ndeen, sey nanumi leydi

dimmbi, dimmbande mawne. Naange nibbi hano suddamaare baleere, lewru duu wojji coy hano yiiyam.

¹³ Koode caami hano no fiɓɓe ibbi kecce caamirta nde henndu mawnu wif.

¹⁴ Kammu duu tagгаа hano no daago taggirtee, majji. Baamle e duude fuu doofaa nder nokkuje mum'en.

¹⁵ Laamiibe duuniyaaru, mawbe haaloobe nanee, hooreebe soogeeji, riikube, woodube baawde, jom'en semmbe gawri, rimbe he maccube fuu cuudowi nder lowi, ley baamle he hakkune tepaaje.

¹⁶ Ibe mbi'a baamle he tepaaje deen :

—Caamee dow amin. Cuudon min heba min mboddo yeeso gondo dow joodorgal laamu oon. Cuudon min, min mboddo tikkere Njawdiri ndiin.

¹⁷ Moy waawi dadude ? Ngam nyalaane tikkere maɓbe mawne ndeen yottake.

7

Himbe ujunaaji hemre e lasooji didi e nayo (144 000) yuwbe Isra'el

¹ Gafa feñitol haatiimire jeegaɓere ndeen, sey ngi'umi dow keeri duuniyaaru nay diin fuu, maleykaaɓe nayo no ndarii dow majji. Ibe paddi keni nay bifooji dow duuniyaaru diin wifude dow leydi, dow diyeele he dow ledde fuu.

² Ngi'umi kaden maleykaajo gom wurtii har lettugal no jogii haatiimire Alla Duumiido. O

yewni maleykaaabe nayo kokkaaabe baawde
halkude leydi e diyeele.

³ O wi'i be :

—To kalkee leydi, to kalkee ndiyam naa lekki
fuu ginan. Ndoomee faa min ngadana maccube
Alla seede dow tiide mabbe.

⁴ Nden nanumi wi'a ujunaaji hemre e lasooji
didi e nayo (144 000) woni dimma wadanaabe
seede oon dow tiide mum'en been. Be fuu duu
be yuwaanaa he lenyi *Isra'el sappo e didi diin.

⁵ Lenyol *Yahuuda, ujunaaji sappo e dido (12
000),

lenyol Ruuben, ujunaaji sappo e dido (12 000),

lenyol Gada, ujunaaji sappo e dido (12 000),

⁶ lenyol Asiira, ujunaaji sappo e dido (12 000),

lenyol Naftali, ujunaaji sappo e dido (12 000),

lenyol Manasa, ujunaaji sappo e dido (12 000),

⁷ lenyol Simeyon, ujunaaji sappo e dido (12
000),

lenyol *Lewi, ujunaaji sappo e dido (12 000),

lenyol Isakar, ujunaaji sappo e dido (12 000),

⁸ lenyol Jabulon, ujunaaji sappo e dido (12
000),

lenyol Yusufu, ujunaaji sappo e dido (12 000),

lenyol Benyamin, ujunaaji sappo e dido (12
000).

Jama'aare mawne

⁹ Gada limtol inde dee, mido yeewa, sey
ngi'umi jama'aare mawne gom, nde limtataako.
Nder mayre no tawa himbe leyde fuu, himbe
lenyi fuu haaloobe demle fuu no tawa nder
mayre. Jama'aare ndeen no ndarii yeeso
joodorgal laamu ngaal he Njawdiri ndiin. Ibe

bornii jabbaaje daneeye. Licce dabinaaje no nder juude mabbe.

¹⁰ Ibe kuuba daade toowde, ibe mbi'a :

—Kisinam yuwataana to Alla meeden, Alla gondo dow joodorgal laamu, he Njawdiri ndiin.

¹¹ Maleykaaabe been fuu piili joodorgal ngal, dottiiɓe been he kujje nay buurde deen. Be fuu, ɓe turii, yeesooji mabbe faa he leydi, yeeso joodorgal laamu ngaal. Be cujidanii Alla,

¹² ibe mbi'a :

—Aamiin !

Teddungal, darja, ndimaaku,
hikmaaku, baawde, semmbe e yettoore,
laatanoo Alla meeden,
faa abada abadin !

Aamiin !

¹³ Nden gooto nder dottiiɓe been yami kam, wi'i :

—Moy'en ngoni himɓe, borniiɓe jabbaaje daneeye ɓee ? Toy ɓe yuwi ?

¹⁴ Sey njaabimi, mo mbi'umi :

—Dottiiɓo, aan woni annduɗo.

Nden o wi'i kam :

—Be ngoni yarɓe torra nawka. Be cocci jabbaaje mabbe nder yiiyam Njawdiri ndiin. Yiiyam dam rawnini jabbaaje mabbe.*

¹⁵ Ngam majjum wadi ibe yeeso joodorgal Laamu Alla. Jemma e nyalooma ibe nder *Juulirde mawne ngam rewude Alla. Gondo dow joodorgal laamu oon reenata ɓe.

* **7:14 7.14** Maana *yiiyam dam rawnini kolte mabbe* woni « hakkeji mabbe fuu njaafaama ».

16 Be domfataake, be ndafataake kaden, naange e wulowulo tappataa be kaden.†

17 Ngam Njawdiri wondi dow joodorgal laamu mum durata be, ndi oora be faa dow to ndiyam, kokkoojam mbuurnam bulata. Alla moytata gondi maɓbe fuu.‡

8

Fenitol haatimiire jedɗabere

1 Wakkati Njawdiri ndiin fenitinno haatimiire jedɗabere ndeen, sey dum wadi siw. Feccere yamnde, ko olko gom fuu nanaaka nder kammu.

2 Gafa majjum sey ngi'umi maleykaabe jedɗo gom no ndarii yeeso Alla, be kokkaa luwe jedɗi.

3 Nden maleykaajo gom wari darii hadde sakkirde ndeen. Omo jogii urorngel gadiraangel kanje. O hokkaa uurdi duundi gom o sakkida he du'aa'uuji seniibe, himbe Alla, dow sakkirde wadiraane kanje wonnde yeeso joodorgal laamu ndeen.

4 Nder junngo maleykaajo oon, cuurki uurdi ndiin ummodi he du'aa'uuji seniibe, himbe Alla been, fa'i yeeso Alla.

5 Maleykaajo oon hooyi urorngel ngeel, o itti hiite dow sakkirde ndeen o hebbini ngel. Nden o fadɗi ngel nder duuniyaaru. Sey pelmaali he olko nanaa, mayye ngadi, leydi dimmbii.

Daafe luwe nay arane

† 7:16 7.16 Esaaya 49.10 ‡ 7:17 7.17 Esaaya 25.8

⁶ Gafa mayye he dimmbaaki leydi gaduki
 dum, maleykaabe jeddo jogiibe luwe jeddi
 ciryii puufa luwe mum'en.

⁷ Maleykaajo arano oon fuufi luwal mum, sey
 malmalluje, hiite e yiyam hawrodira fad'aa
 dow leydi. Hiite nyaami feccere worre dow
 pecce tati duuniyaaru e ledde nde nii dum fuu
 dum senndaama. Nge nyaami hudo hecco fuu
 tawaako dow leydi.

⁸ Maleykaajo didafo oon fuufi luwal mum,
 sey huune mawne gom wa'une waamnde
 jalboore fad'aa nder maayo. Sey feccere worre
 dow pecce tati nde nii maayo feccanooma laatii
 yiyam.

⁹ Feccere worre dow pecce tati ko wuuri nder
 maayo ngoon mbaati. Laanaaji ndiyam diin
 duu, feccere worre dow pecce tati dimma majji
 cankiti.

¹⁰ Maleykaajo tatafo oon fuufi luwal mum,
 sey hoodere mawne gom yuwi dow kammu,
 saami dow feccere worre dow pecce tati nde nii
 diyeele e to njogoto ndiyam fuu cenndaama.
 Hoodere ndeen no jaawa faa noy walaa.

¹¹ Innde hoodere ndeen woni : « Tooke
 kaadde ». Wakkati nde saamunoo nder diyeele
 deen, sey feccere ndeen haadi rok. Kaadirka
 mayre, wadi ko heewbe nder yarbe he diyeele
 deen maayi.

¹² Maleykaajo nayabo oon fuufi luwal mum.
 Sey feccere naange worre dow pecce mum tati,
 feccere lewru worre dow pecce mum tati, he
 feccere worre dimma koode dow pecce mum
 tati piyaa. Pecce piyaade deen fuu nibbi.

Jemma e nyalooma pecce deen fuu keppi yeynude.

¹³ Wakkati mum da yeewumi, ngi'umi ciilal gom no fiira dow faa to wodfi. Sey nanumi nder daane toowne, ingal wi'a :

—Kaari ! Kaari ! Kaari ! Bone woodanii himbe duuniyaaru, nde nii maleykaaɓe tato beeto puufi luwe mum'en.

9

Daane luwal joyaɓal

¹ Wakkati maleykaaajo joyaɓo oon fuufi luwal mum, sey ngi'umi hoodere yuwi dow saami ley. Hoodere ndeen hokkaa omtirngel ngaykaa nga walaa fuu keerol.

² Wakkati hoodere ndeen omti ngaykaa ngaan, sey cuurki yuwi nder magga yeenyi dow. Ki nanndaana he cuurki dudal manngal. Ki suufi naange, nokku fuu nibbi tik.

³ Sey babatti no mburtoo nder makki, no cankito dow leydi nokku fuu. Di kokkaa tooke kaadde iri tooke jahe.

⁴ Di kokkaaka laawol torrude ko fudata fuu dow leydi hano ir hudo'en naa ledde. Amma himbe, be alaama Alla oon tawaaka dow tiide mum'en, kambe tan mbi'aa di torra.

⁵ Di ngalaa laawol warude be amma idi mbaawi torrude be faa noy walaa, faa dum wafa lebbi joy. Naawdum, torran be dam, nanndaana he fettande yaare.

⁶ Nder lebbi joy dii, himbe tefan maayde nannga be amma nde nanngataa be. Be coofan maayde, amma nde wodfoto be.

⁷ Babbatti d̄ii no nanndi he pucci ciryaafi ngam konu. Kufuneeje kanje ngoni dow ko'e majji. Geese majji no nanndi geese bibbe aadama.

⁸ Gaaci majji no nanndi gaasa debbo. Nyiiye majji no nanndi nyiiye muusuuru ladde.

⁹ Gabaaje majji no borna goddum nanndudum toggel njamndi. Sonnyo bippoole majji no nanndi sonnyo pucci kabɓanaafi torko konu.

¹⁰ Laacol ngootu majji fuu no nanndi he laacol yaare. Laaci d̄ii, d̄i torrirta himbe faa lebbi joy.

¹¹ Maleykaajo kawjiido ngaykaa ngaan woni laamiido majji. Omo inndiree Abadon nder ibrankoore naa Apolliyon nder gerekankoore.*

¹² Balaa'u arano oon wittake, jooni d̄i d̄i gom no gada warde.

Daane luwal jeegabal

¹³ Maleykaajo jeegabo oon fuufi luwal mum, sey nanumi daane gom no yuwa nder seraaji nay sakkirde wad̄iraade kanje wonnde yeeso Alla.

¹⁴ Daane ndeen wi'i maleykaajo jeegabo oon habbita maleykaabe nayo, habbaabe hadde maayo wi'eteeno Efratis been.

¹⁵ Maleykaabe been kabbitaa. Kambe ngoni siryaabe mbarowa feccere worre nder pecce tati nde nii himbe duuniyaaru peccaama pecce tati. Barol maɓbe ngool wad̄oytaana nder hitaane, lewru, nyalaane, e wakkati mo darna ngam majjum.

* **9:11 9.11** Maana *Abaddon* e *Apolliyon* woni « cankitoowo ».

16 Mi nani wi'a ko honooɓe baɗɗiibe pucci been no ngafa miliyooji keme ɗiɗi.

17 Ndaarumi sey ngi'umi waɗɗiibe pucci ɗiin no ɓornii toggohoy ngadiraakoy njamndi mbodeeri coy hano hiite, ikoy ooldi hano sinaadar, ikoy bulɗi hano kammu. Ko'e pucci ɗiin no nga'i hano ko'e muusuuji ladde. Hiite, cuurki he sinaadar no mburtoo nder kundule majji.

18 Hiite ngeen, cuurki kiin he sinaadar oon ngonni bala'uuji tati bonɗi, barooji feccere worre dow pecce tati nde nii himɓe peccaama pecce tati.

19 Baawɗe pucci ɗiin ngalaana nder kundule he laaci majji. Laacol ngootu majji fuu no woodi hoore nanndude hoore mboddi. Laaci ɗii, pucci ɗiin nawtorto ngam waɗande himɓe bone.

20 Heɓuɓe kisi bala'uuji ɗii tuubaay mbattiti mbuurnam mum'en nder ko mbornoo waɗude. Be mboppaay rewude ginnaaji, tooruje gadiraade kanɗe naa cardi naa njamndi mbodeeri naa kaaye naa leɗɗe. Tooruje ɗe mbaawaa hi'i naa nani naa dillude.

21 Heɓuɓe hisi ɓee tinni he waɗude ittol yonki, jiimangaaku, nguyka, jeenu e ko nanndi he mum.

10

Filla dewtel gom

1 Gaɗa balaa'u oo sey ngi'umi maleykaaɗo jom semmbe gom yuwi dow jippii. Omo suɗɗi nder luuldere gom. Ciibo-ciibowal no filii dow hoore

makko. Yeeso makko no wa'i hano naange,
koyde makko duu no nga'i curñol hiite.

² Dewtel pamarel gom no omtii nder junngo makko. Omo jogii ngel, koyngal makko nyaamowal no dow maayo, nanowal ngal no dow leydi.

³ O yewni, daane makko no nii hano daane muusuuru ladde. Wakkati mum da, pelmaali jeddi ngadi,

⁴ gafa majji, ciryiimi winndude ko di mbi'i, sey nanumi daane gom yuwi dow, wi'i kam :

—To winndu ko di mbi'i, to nowru fuu nanu ko di mbi'i.

⁵ Maleykaaajo mo ngi'umi oon banti nyaamo mum dow,

⁶ hunori innde Alla Duumiido faa abada, tagudo kammu e ko woni nder mum, tagudo leydi e ko woni nder mum, tagudo maayo e ko woni nder mum, wi'i :

—Wakkati fuu heddaaki joonkay.

⁷ Nder balde de maleykaaajo jeegafo oon fuufata luwal mum, Alla tabbintinan anniya mum cuudiido hano no o haalirannoo dum annabiibe makko laatiibe maccube makko.

⁸ Nden daane nde nanumi ndeen, wi'i kaden :

—Jaboy dewtel ngel nder junngo maleykaaajo mo ngi'udaa oo.

⁹ Nden njehumi to maleykaaajo oon, mbi'umi mo :

—Linnyam dewtel ngel.

Sey o jaabii kam o wi'i :

—Jabu, nyaamu ngel. Nder hunnduko maada ingel nii njuumri amma ngel haadfante nder reedu.*

¹⁰ Njabumi dewtel ngel he junngo maleykaajo oon, nyaamumi ngel. Nanumi ingel weli nder hunnduko am hano njuumri nii, amma wakkati modunoomi ngel faa ngel naatowi nder reedu am, sey nanumi, ingel haadi rok nder mayru.

¹¹ Nden daade gom no mbi'a kam :

—No tilsì ngadanaa himbe leyde feere-fereeje, himbe haaloobe demle feere-fereeje, he laamiibe heewbe annabaaku dow anniya Alla oo.

11

Seedantooƙe Alla diƙo gom

¹ Kokkaami yommbal gom, mbi'aami :

—Umma, etu Juulirde Alla mawne he sakkirde mum, limaa himbe foto ngoni no ndewa Alla nder mayre.

² To etu batamaare yaasin wonnde no filkitii, accir nde non ngam be kanaa *Yahudankooƙe accanaa nde. Be ngadan lebbi lasooji diƙi e diƙi, ibe laamii hubeere seniine ndeen.

³ Mi hokkan seedebe am diƙo bee, baawde gadol annabaaku. Be ngadan balde ujunere e keme diƙi e lasooji tati (1 260),* ibe ɓorno saakuuji, ibe ngada annabaaku.

* **10:9 10.9** Ejekiyel 3.3 * **11:3 11.3** Balde ujunere e keme diƙi e lasooji tati walaana lebbi lasooji diƙi naa mbi'en duubi tati e feccere.

⁴ Seedantooɓe Alla diɗo ɓee ngoni jaytuuje diɗi deen e fitillaaji diɗi diin gondi no ndarii yeeso Joomiraawo, Jom duuniyaaru.

⁵ Nedɗo fuu tefi torra ɓe, hiite wurtootoo nder kundule maɓɓe wara joomum. Nedɗo fuu tefi torra ɓe, too sikka fuu walaa, maayde woni mbaka joomum.

⁶ Seedeɓe ɓee no ngoodi baawɗe haɗude ndiyam toba nder balɗe ɗe ɓe ngoni iɓe ngada annabaaku. Iɓe ngoodi baawɗe waylitidde diyeele laatoo yiyam. Wakkati fuu mo ɓe ngiɗi, iɓe mbaawi njippini bala'uuji iri ɗiye hen non fuu dow duuniyaaru.

⁷ Wakkati ɓe timmini seedaaku maɓɓe, ndabba njippotoonga nder ngaykaa nga walaa fuu keerol, waran hona ɓe, jaaloo ɓe, nden wara ɓe.

⁸ Balli maɓɓe no mboppi nder laabi huɓeere mawne ndeen, sowirteene *Sodooma[†] naa Misira, huɓeere nde Joomiraawo maɓɓe tontanoo nder mum.

⁹ Balli maɓɓe ngadan balɗe tati e feccere, iɗi mboppi. Lenyi feere-fereje, haaloobe ɗemle feere-fereje, himbe yuwan nder leyɗe feere-fereje ngara tiima balli maɓɓe, ɓe caloo seedeɓe ɓeen moɓɓe.

¹⁰ Maayde annabiibe diɗo ɓee welan duuniyaaru fuu. Nder welwelo majjum, ɓe ngadonodiran kokke hakkune maɓɓe, ngam ɓe njari kaata nder juude annabiibe diɗo ɓee.

[†] **11:8 11.8** Sodooma no worre nder kuɓeeje diɗi ɗe Alla halki ngam hakke heewi nder majje. Daaru Fudɗorde 19.1-29.

¹¹ Amma gada balde tati dee e feccere, foofaango gom yuwi to Alla naati nder balli mabbe. Nden wakkati mum da be ummii, be ndarii he ko'e mabbe. Kulkulal manngal nanngi wonnoobe no ndaari don been.

¹² Sey daane mawne gom yuwi dow huubi wi'i seedeefe dido been :

—Ummee, yeencee do !

Nden yeeso waybe mabbe fuu, be ummii, be yeenyi luuldere gom.

¹³ Wakkati mum da, leydi dimmbiri semmbe. Feccere sappobere dow pecce sappo nde nii huubeere ndeen feccaama saami. Nder dimmbol leydi ngool, himbe ujunaaji jeddo ngoni maaybe. Kulkulal nanngi hoddiibe been, nden be teddini Alla jeydo dow.

¹⁴ Balaa'u didabo oon witti, joonin tatabo oon nii no wara nder ko booyataa.

Daane luwal jeddabal

¹⁵ Maleykaajo jeddabo oon fuufi luwal mum, sey daade gom nanaa nder kammu. Ide kuuba, ide mbi'a :

—Laamu duuniyaaru fuu warti nder juude Alla Joomiraawo meeden e *Almasihu mum. Laamu makko duuman faa abada abadin !

¹⁶ Dottiibe laso e nayo wonbe dow joodorde mum'en yeeso Alla been turii geese mabbe faa he leydi, kujidanii Alla.

¹⁷ Be tinni ibe mbi'a :

—Yaa Alla Joomiraawo, Jom Baawde, gondo, gonnoodo.

Min njettii ma ngam a golliri baawde maa, a tabbintini laamu maafa.

- 18 Be anndanoo ma bernanii ma,
 amma wakkati yottake joonin,
 wakkati mo nder mum tikkere maada
 yaafata,
 wakkati mo kiitotodaa maaybe,
 wakkati duu mo njobataa golloobe maada,
 annabiibe haaloobe dow innde maada.
 Wakkati mo njobataa seniibe, himbe maa,
 mawdo yahde pamaro mabbe.
 Teddinoowo ma fuu, goodudo kulal maada fuu,
 a yoban dum.
 Amma gardo bonna duuniyaaru fuu,
 a halkan dum.
- 19 Nden Juulirde Alla mawne wonne ton dow
 omtii, *Keesuwal amaana ngaal wanngi nder
 mayru. Mayye e pelmaali ngadi, olkooji nanaa,
 leydi dimmbii, malmalluuje butte tobi.

12

Filla debbo gom e kuunja mbodaa gom

¹ Alaama mawdo, kaaydiniido gom wanngi
 dow. Alaama oo, debbo non borniido naange,
 omo deki koyde makko dow lewru. Omo melli
 koode sappo e didi.

² Debbo oo no wondi natawera, omo uuma
 dow e ley ngam naawdum natawera ndee.

³ Nden alaama gom duu wanngi kaden dow.
 Alaama oo duu, kuunja mbodaa gom non,
 nanndunja he mbolla gom, nga ko'e jeddi e luwe
 sappo. Hoore fuu no mellaa lefol laamu.

⁴ Laacol magga wuuwi feccere worre dow
 pecce tati, nde nii koode kammu peccaama
 pecce tati, nga fadfi dow leydi. Nga wari, nga

darii yeeso debbo oon heba no o rimiri, nga nyaama biidfo dimaado oon.

⁵ Debbo oon rimi biidfo gorko. No suka oon rimiraa, sey o adaa sabat o yaaraa to Alla, o darnaa yeeso joodorgal laamu makko. Suka oo woni laatoytoodo ardiido, o ada sawru njamndi makko o laamoo duuniyaaru.*

⁶ Debbo oon duu doggiri nder ladde yeeruure, to Alla siryanii mo dufworde to o nyamnetee, o yarnee balde ujunere e keme d'idi e lasooji tati (1 260).

⁷ Gafa mum sey konu ummii dow kammu. Maleykaajo bi'eteedo Mika'el e maleykaabe gom koni kuuna ngaan, kannga he maleykaabe wondufe he magga.

⁸ Nga njaalaa kannga he maleykaabe wondunooobe he magga. Be mursi nokkuuje mabbe gonde dow kammu,

⁹ be mburtinaa, be pad'faa dow leydi. Kuuna ngaan wonnoo mboddi fil-ajaari, inndirteeni Ibiliisa naa Seydan naa nee jammbotoodo duuniyaaru fuu.

¹⁰ Gafa pad'fol mabbe dow leydi ngool, sey nanumi daane mawne gom yuwi dow, wi'i kam :

—Joonin ! Wakkati kisinam warii.

Alla holli no baawde mum foti.

Kanko woni laamiido.

*Almasiihu makko holli kam duu
no semmbe mum foti.

Ngam peloowo banndiraabe meeden
goondinbe,

* 12:5 12.5 Jabuura 2.8

peloowo be jemma e nyalooma yeeso Alla
 ittaama dow kammu,
 fadfaa dow leydi.

¹¹ Daliila yiyam Njawdiri ndiin,
 banndiraabe meeden goondinbe been
 njaali Ibiliisa.

Seedaaku mabbe ngu be ngadi dow makko
 wadi be njaalii Ibiliisa.

Be ngidaay yonkiji mabbe faa to be kulataa
 maayde.

¹² Joonin ko Ibiliisa riiwa dow,
 welwelo laatanoo on, onon wonbe dow
 kammu.

Ko'e mon kaadi onon wonbe dow leydi e wonbe
 nder maayo,
 ngam on njaran kaata !

Ibiliisa wari to moodon.

Berne makko tikki sanne
 ngam joonin omo anndi ko wakkati makko
 heddaaki sanne.

¹³ Wakkati kuuna ngaan faamunoo ko nga
 fadfaama dow leydi, nga orbi debbo dimfo
 oon.

¹⁴ Sey debbo oon wadanaa bippoole ciile
 mawde, ngam o fiira, o fa'a nokkuure nde o
 resanaa nder ladde yeeruure. Nder nokkuure
 ndeen o nyamintee, o yarnetee duubi tati e
 feccere†. Kuuna ngaan duu waawaa warde toon
 sako nannga mo.

¹⁵ Wakkati debbo oon wadana bippoole deen,
 sey kuuna ngaan tuuti ndiyam duudam ngam
 dam ila dam hewtowo debbo oon, dam nannga

† **12:14 12.14** Daaru Daniyel 7.25 ; 12.7

mo. Dam ili, dam laatii maayo, dam tokkitii gada debbo oon.

¹⁶ Amma, leydi wari walli debbo oon, ndi yari ndiyam dam fuu.

¹⁷ Mone heewi kuunja ngaan hano nga fecco. Nga yuwi gada debbo oon, nga soyyii ngam honoyde horiibe nder jippotoobe he debbo oon. Horiibe bee, kam'en ngoni tokkufe tilsinooje Alla, tarsiniibe tiigi dow seedaaku Iisa.

¹⁸ Nga yehi, nga fandowi dow taasiri daane maayo.

13

Filla ndabba maayo gom

¹ Ndarumi kaden sey ngi'umi ndabba gom no wurtoo nder maayo, ko'e magga jeddfi. Dow hoore fuu no diida konngol gom ngam bonude innde Alla. Luwe magga sappo, luwal fuu no mella lefol ardaaki.

² Ndabba nga nanndaana colu. Koyde magga no ngoodi leebo e pedeeli juddfi. Ide nii koyde ndabba ladde gom mbi'eteenja ursu.* Hunnduko magga no wa'i hunnduko muusuuru ladde. Kuunja tokkunoona debbo oon hokki nga baawde mum, laamu mum he joodorgal mum.

³ Nder ko'e magga, hoore gom no nanndi hano ko fiyaa bolde faa hosi maayde, dey nawnannde mum feewi. Dum haaydfini duuniyaaru fuu, himbe tinnii no tokka nga.

* **13:2 13.2** *Ursu* - ndabba mannga gom non. Koyde magga no mawni. Inga woodi leebe e pedeeli juutudfi, cettiidfi.

⁴ Be ndewi kuɗa diwɗa debbo oon ngaan, ngam nga hokki ndabba ngaa baawde laamaade. Be ndewi ndabba ngaan duu, be mbi'i :

—Moy foti ndabba nga ? Moy waawi durwidi he magga ?

⁵ Ndabba ngaa hebi laawol no haala haalaaji nyiddudi, no yenna Alla nder majji. Lebbi lasooji diidi e diidi nga watta inga fiya gabaare inga wi'a ko nga godɗum.

⁶ Nden nga fudɗi haalaaji magga nyiddudi, inga yankira Alla. Walaa fuu ko nyiddinii ko nga haalataa dow Alla e dow *hukumuuru mum. Inga bonna inde wuurbe dow kammu.

⁷ Nga hokka laawol habdude he seniibe, himbe Alla, nga heba jaalorgal dow mabbe. Nga hebi baawde laamaade dow lenyi fuu, dow himbe fuu, dow demle fuu he dow leyde fuu.

⁸ Himbe duuniyaaru fuu ndewan nga, sey nii be illa fudɗorde duuniyaaru, inde mum'en mbinndaa nder dewtere mburnam, dewtere Njawdiri kirsanoondi ndiin, kam'en tan ngoni be ndewataa nga.

⁹ Jom nowru fuu horkita nowru mum, nana !

¹⁰ Nedɗo fuu mo fodaa no nanngete uddowee non, too joomum no nanngete uddowee. Nedɗo fuu mo fodaa no warirtee takubaahi, too joomum no warirtee takubaahi nii non. Ngam majjum wadi seniibe, himbe Alla fuu no kaani beyda munyal mum'en, ngonda he Alla.

Burtaaki ndabba gom nder leydi

¹¹ Gadfa ndabba mburtiinja nder maayo ngaan, sey ngi'umi ndabba gom kam duu wurtii nder leydi. Luwe magga didi, ide nanndi luwe njawdiri. Inga haala hano no kuunja mbodfaa nannduɗa he mbolla ngaan haalirta.

¹² Nga hebi baawde kuunja ngaan fuu. Inga wafa kujje kaayfiniide yeeso ndabba maayo ngaan. Inga tilsina himbe e kujje fuu tawaade nder duuniyaaru. Inga wi'a be, be ndewa ndabba maayo ngaan, nga nawnannde mum feewi ngaan.

¹³ Ndabba mburtiinja leydi nga, wadi kaayde mawde yeeso himbe fuu. Nga wadi hiite jippii illa dow faa he leydi.

¹⁴ Baawde de nga hebi he ndabba maayo ngaan, fiirtini nga laawol eytude himbe. Inga wi'a be, be ngada tooruure nanndune he ndabba maayo ngaan.

¹⁵ Ndabba mburtiinja leydi nga hokkaa baawde wurnude tooruure ndeen. Tooruure ndeen tinni no haala, nde tinni inde wara saliiɓe rewude nde.

¹⁶ Nga tilsini himbe fuu, mawdo yahde suka, diikudo yahde talka, dimo yahde maccudo, wafanee alaama he junngo mum nyaamo naa he tiine mum.

¹⁷ Neddo fuu hidi sooda naa sonna sey tawree alaama oo. Alaama gatteedo oon kam woni : Innde ndabba maayo ngaan naa lamma kolloowo innde magga.

¹⁸ Do woni nokkuure hikmaaku. Goodudo hakkillo fuu hiita maana lamma oon. Lamma oon innde neddo non. Lamma oo woni keme jeegom e lasooji tati e jeegom (666).

14

Jimol himbe hebube kisinam

¹ Ndaarumi kaden sey ngi'umi Njawdiri ndiin no darii dow waamnde *Siyon. Indi wondi he himbe ujunaaji hemre e lasooji dīdī e nayo (144 000). Innde mayri he innde Alla *Baabiraawo mayri no winndaa dow tiide maɓɓe.

² Nanumi daane gom yuwne dow no wa'i iido ilam. Inde nanndi hano felmaanjo manngo naa mbi'en hano kollii ngoni no piyee.

³ Himbe ujunaaji hemre e lasooji dīdī e nayo (144 000) been fuu no njima, jimol kesol gom yeeso joodorgal Alla, yeeso kujje nay buurde deen he yeeso dottiibe been. Jimol ngol walaa baawɗo ekkitiingol ko yaari himbe ujunaaji hemre e lasooji dīdī e nayo (144 000) hisinaabe bee.

⁴ Himbe bee ngoni laabube ngam be pukkidaaki he debbo baa nde worre. Ibe tokki Njawdiri ndiin nokku fuu to ndi fa'i. Kambe ngoni be nder duuniyaaru, Alla arti subani hoore mum, o subii be duu ngam Njawdiri ndiin, o hisini.

⁵ Fewre wurtaaki abada nder kundule maɓɓe. Felooe fuu walaa he maɓɓe.

Lilal maleykaabe tato gom

⁶ Mido don nii, sey ngi'umi maleykaajo gom no fiira to wodɗi, faa dow toon. Omo wara ngam waajaade *Habarur lobb, habarur duumotooɗo nder leyɗe duuniyaaru fuu, duumotooɗo hakkune himbe lenyi fuu, he nder demle fuu.

⁷ Nder daane toowne omo wi'a himbe :

—Kulee Alla ! Teddinon mo ! Ngam wakkati mo o hiitotoo himbe yottake. Cujidane tagudo kammu e leydi, maayo e budde ndiyam !

⁸ Maleykaaajo didafo gom tokki mo kam duu, no wi'a :

—Nde sankitake ! Nde sankitake ! *Baabiila hubeere mawne ndeen sankitake ! Kayre uppunoo faa noy walaa leyde fuu nder iri golle bonde hano jeenu he jarde cabijam gadaade nder mayre.

⁹ Sey maleykaaajo tatafo gom, tokki dido beeto, toowni daane mum, no wi'a :

—Nedfo fuu sujidani ndabba yuwnga nder maayo ngaan, he tooruure nanndune he magga, nde nii joomum wadanaama alaama magga dow tiine naa dow junngo mum,

¹⁰ nedfo oo yaran cabijam tikkere Alla ciiwadam, kad'am. O torrete faa noy walaa nder hiite e sinaadar yeeso maleykaabe seniibe he yeeso Njawdiri ndiin.

¹¹ Cuurki hiite tiimunge no wula be ngeen no yeenya wakkati fuu dow. Powtiri walaana cujidaniibe ndabba yuwnga nder maayo ngaan, e tooruure nanndune he magga. Jemma e nyalooma powtiri walaana wadanaabe alaama innde magga dow tiide mum'en naa dow juude mum'en.

¹² Ngam majjum wadi, wakkati mo seniibe, himbe Alla, tittinkiniibe nder tilsinooje Alla, ngoondini Iisa, kaani munyude, wakkati oo yottake.

¹³ Daane gom kam duu, yuwi dow wi'i kam :

—Winndu ! Welbe ko'e illa jooni ngoni maayoobe no tittinkini nder goondinol mum'en.

*Ruuhu Alla wi'i :

—Goonga non, tampiri maɓɓe timmi. Be powtan ngam golle maɓɓe kolli ko be ngadiri no woodiri.

Kettol barke duuniyaaru

¹⁴ Midɔ yeewannoo nii kaden sey ngi'umi luuldere raneere tar, nannduɗo *Bii-Nedɗo no joodii dow mayre. Omo melli meetalol kanɗe. Omo jogii nder junngo makko waarudu welnu sanne.

¹⁵ Maleykaajo gom wurtii nder Juulirde Alla mawne, toowni daane mum wi'i joodiido dow luuldere oon :

—Kettol barke duuniyaaru yoni, adu waarudu maa, fudɗu hettude.

¹⁶ Nden joodiido dow luuldere oon adi waarudu mum fadɗi ndu nder duuniyaaru, nden barke mayru hettaa.

¹⁷ Maleykaajo gom wurtii kaden nder Juulirde Alla mawne wonnde dow, no jogii waarudu welnu sanne gom.

¹⁸ Maleykaajo gom, kawjiido hiite sakkirde Alla ndeen kam duu wari, nder daane toowne wi'i maleykaajo jogiido waarudu welnu oon :

—Cabiije duuniyaaru, biɓɓe mum benndi, adu waarudu maa tayowa de.

¹⁹ Maleykaajo oon adi waarudu mum fadɗi nder duuniyaaru. Ndu tayi biɓɓe cabiije deen, ndu hawri de nder boosirde mawne. Dum fuu woni alaama tikkere Alla.

²⁰ Toon gafa hubeere ndeen, fiɓɓe cabiije deen boosaa. Yiiyam duɗɗam wurtii nder boosirde ndeen. Dam ili ko waɗata kilooji keme tati. Dam yeenyi dow faa to nde nii puccu darake nder majjam, hoore maggu tan hollirtee.

15

Maleykaabe jedɗo e bala'uuji jedɗi cakitittooɗi

¹ Ndaarumi kaden sey ngi'umi nder kammu alaama mawɗo kaayɗindo kam gom. Maleykaabe jedɗo jogiibe bala'uuji jedɗi. Bala'uuji jedɗi ɗii, kanyi ngoni bala'uuji cakitittooɗi ngam nder majji kumnol tikkere Alla wanngata.

² Ngi'umi kaden, godɗum nannduɗum maayo no yelkita hano danndorgal no ngirbordira he hiite. Dow daane maggo, jaaliibe ndabba maayo ngaan, hebube jaalorgal ngam ɓe calake tokkude tooruure tinndinoore magga, ɓe calake duu waɗaneede alaama tinndinoore innde magga dow mum'en. Nedɗo mabbe fuu no jogii hoddu ndu Alla hokki ɗum.

³ Ibe njima jimol ngol *Muusa, maccuɗo Alla, yimunoo he jimol gaɗanangol Njawdiri ndiin, iɓe mbi'a :

—Yaa Alla Joomiraawo, Jom baawɗe,
gollleeji maada no mawni, idi kaayɗini !

Yaa Laamiido laamorɗe fuu,
laabi maa no dartiidi, ɗi goongaaji !

⁴ Yaa Joomiraawo ! Moy woni hulataa ma ?
Moy saloto teddinde ma ?

Aan tan woni Ceniido.
Lenyi fuu ngaran kujida yeeso maa,

ngam di fuu di ngi'ii ko golleeji maada no dartiidi.

⁵ Gada jimol ngool, sey ngi'umi Juulirde Alla mawne ndeen no omtii, *hukumuuru seedaaku nduun no tawaa nder mayre.*

⁶ Maleykaabe jeddo, jogiibe bala'uuji jeddi diin mburtii nder mayru, ibe bornii kolte lobbe, daneeje tar. Ibe kabbi tunndorfi gadiraafi kanne dow gabaaje mabbe.

⁷ Nder kujje nay buurde deen wonnde hokki maleykaabe jeddo been nyederde jeddi gadiraade kanne. Nyederde fuu no heewi tikkere Alla Duumotoodo faa abada abadin.

⁸ Sey nder baawde Alla he teddungal mum, cuurki gom wurtii, hewni *Juulirde mawne ndeen. Nde nii maleykaabe jeddo been timminaay bala'uuji jeddi di be njogii diin, too walaa baawdo naati nder mayre.

16

Nyederde tikkere Alla jeddi

¹ Mido don nii sey nanumi daane toowne gom yuwi nder *Juulirde mawne, wi'i maleykaabe jogiibe bala'uuji jeddi been :

—Njehee, ndufowee tikkere Alla wonnde nder nyederde jeddi deen fuu nder duuniyaaru !

² Nder maleykaabe jeddo been, sey gooto mabbe arti, yehi, rufowi nyederde mum. Sey buuye bonde, naawooje faa noy walaa, mburtii

* **15:5 15.5** Aayaare ndeen no waawi fiirtireede : *Gada majjum, ngi'umi Juulirde Alla mawne no omtii dow kammu. Hukumuuru seedaaku no nder mayru.*

he tawraabe alaama ndabba maayo ngaan kam fuu he kujidanbe tooruure tinndinoore magga.

³ Maleykaaajo dīdafo oon rufi kam duu nder diyeele ko woni nder nyederde mum. Ndiyam dam laatii hano yiiyam mbaɗdam, kujje buurde tawaade nder majjam fuu mbaati.

⁴ Maleykaaajo tatafo oon rufi ko tawanoo nder nyederde mum nder maayooji he dow gite leydi ilnooje ndiyam fuu. Ndiyam dam fuu wayli, laatii yiiyam, kanyam duu.

⁵ Sey nanumi maleykaaajo dawranoowo diyeele, no wi'a :

—Aan woni dartiido,
Ceniido, gondo, gonnoodo,
a hiitake he dartinaaku.

⁶ Bonbe ndufi yiiyam seniibe, himbe maada,
be ndufi yiiyam annabiibe maada.
Aan duu, a hokki be yiiyam be njara.

Nii hegi he mabbe !

⁷ Daane gom duu wurtii nder sakkirde ndeen,
no wi'a :

—Goonga !

Joomiraawo Alla Jom baawde,
sariyaaji maada no goongaaji,
dī dartiidi !

⁸ Maleykaaajo nayafo oon kam duu rufi ko tawanoo nder nyederde mum dow naange. Naange ngeen hebi laawol haafude rok ngam wula himbe.

⁹ Wulowulo magge satti sanne, tinni no wula himbe. Amma be calii tuubude, be teddina Alla. Be tinni ibe mbonna innde Alla, gooduco baawde darnude bala'uuji diin.

¹⁰ Maleykaajo joyabo oon rufi ko tawanoo nder nyederde mum dow joodorgal ndabba maayo ngaan. Sey nimre huuri kappa kuula to baawde magga tawa. Himbe keddi no hanngodira nyiye ngam naawdum ko be nanta dum.

¹¹ Naawdum putte burtiide he mabbe dum wadi be tinni ibe mbonna innde Alla jeydo dow. Be calii tuubude, be tinni ibe ngadfa golle bonde.

¹² Maleykaajo jeegaabo oon rufi ko tawanoo nder nyederde mum nder maayo manngo wi'eteengo Efarata. Sey ngo yoorii, ngam laamiibe yuwoobe lettugal keba to mbittori.

¹³ Mido don nii sey ngi'umi kaden, ginnaaji bondi tati gom nanndudi he paabi, gonngol wurtii nder hunnduko mbolla ngaan, gonngol wurtii nder hunnduko ndabba ngaan, gonngol duu wurtii nder hunnduko annabiijo penoowo oon.

¹⁴ Ginnaaji dii ngoni ginnaaji bondi gadooji kujje kaaydiniide. Di tefowan laamiibe duuniyaaru fuu, di nodda be ngam be kawra be ngadda daane worre, be ngadfa konu nyannde darjal, nyalaane Alla Jom baawde.

¹⁵ Nden Iisa wi'i kam :

—Ndaa, mi warowan hano no gujjo warirta ! Beldo hoore woni baldo no darii mo daanaaki, no bornii koltal mum ngam to dilludu wari he mum fuu to ndillu terru, gite no kollira dum.

¹⁶ Ginnaaji diin kawri laamiibe been nder nokkuure wi'eteene Armagedon nder ibrankoore.

¹⁷ Maleykaajo jeddabo oon kam duu wicci ko tawanoo nder nyederde mum nder henndu. Daane toowne gom wurtii nder *Juulirde mawne wari, nde yuwaana illa joodorgal laamu ngaal, inde wi'a :

—Huune fuu gasi joonkay.

¹⁸ Sey mayye, olko, e diggaali gom ngadi. Leydi dimmbi dimmbande mawne. Dimmbande ndee, illa himbe no nder duuniyaaru ir mum wadaay baa nde worre !

¹⁹ Hubeere mawne ndeen fecci pecce tati. Kubeeye tawaade nder leyde duuniyaaru fuu cankiti. Alla yeggitaay hubeere *Baabiila. O wadi nde yari nyederde cabiijam tikkere makko.

²⁰ Duude fuu moyti, baamle duu majji.

²¹ Malmalluuje butte yuwi dow no caama dow himbe. Teddirka worre majje fuu no wada kilooji lasooji didi. Himbe kudi Alla ngam malmalluuje bonde, gonde no caama, laataniibe balaa'u bonde.

17

Kiite Baabiila

¹ Maleykaajo gom tawaado nder maleykaabe jeddo jogiinoobe nyederde jeddi deen, wari, wi'i kam :

—War, faa mi holle no Alla hiitortoo debbo jeenoowo sanne oo. Debbo oo woni hubeere nyibaande takkol diyeele dufde.

² Laamiibe duuniyaaru pijidi he makko. Himbe duuniyaaru njari cabiijam makko faa ko'e maŋbe copti, be ngadi ko fijude.

³ Sey *Ruuhu Ceniido heewi kam, maleykaajo oon dowi kam nder ladde yeeruure. Nden ngi'umi debbo gom no joodii no wadfdii ndabba mbodaa gom. Ndabba nga ko'e magga jedfdi, luwe magga sappo. Banndu magga fuu no winndaa konngi gom ngam bonude innde Alla.

⁴ Debbo oo no bornii kolte bodfeeje, lobbe sanne. Omo fedf kanje, kaaye dime he luuluuje. Nder junngo makko no tawa nyederde kanje heewne ko nyiddinii he tuuni fijirde makko.

⁵ Dow tiine makko no winndaa, innde nde maana cuudfiido gom.

Dum winndi dum wi'i :

*Baabiila
Teddinaana
Inna fijoobe

Inna wadoobe ko nyiddinii fuu.

⁶ Ngi'umi kaden ko debbo oo no suuli. Yiiyam seniife, himbe Alla haaloobe dow ko Iisa wadi, dam o yari dam, kanyam suuli mo.

Dum haaydini kam sanne, wakkati ngi'unoomi mo.

⁷ Nden maleykaajo oon wi'i kam :

—Ko wadi dum haaydini ma ? Mi fiirtante maana majjum. Mi haalante maana debbo oo he ndabba nga ko'e jedfdi he luwe sappo, nga o wadfdii ngaa.

⁸ Ndabba nga ngi'ataa ngaa, wuuriino, amma hannden nga heddaaki. Nder ko booyataa nga wuuritan, nden nga wurtowo nder ngaykaa nga walaa fuu keerol gom. Nde nii nga wurtake, Alla wara nga. Himbe, be illa fudforde inde

mum'en mbinndaaka nder dewtere mbuurnam, wonbe nder duuniyaaru ngi'an nga. Gi'ol magga haayɗinan be ngam ndenno nga wuurinoo, hannden nga wuuraa amma nga wartowan.

⁹ Do nedɗo fuu haani tawree hikmaaku e faamo ngam anndude kujje dee. Maana ko'e jedɗi deen woni baamle jedɗi, de debbo oon njoodii dow mum.

¹⁰ Iɗe tinndina duu laamiibe jedɗo. Nder laamiibe jedɗo bee, joyo ngadi jamaanu mum'en mbitti. Gooto mabbe no caka balde mum. Laamu jedɗabo mabbe oon waraay ginan. Amma nyannde fuu ngu wari, wakkati seɗɗa tan ngu watta.

¹¹ Ndabba ngoota mbuurunoonga ndenno nga heddaaki hannden ngaan, kannga he hoore magga, inga hawtidi laamiibe jedɗo been godɗum.* Nde nii nga wartowi, kannga laatoyto laamiido jeetatabo oon. Amma nga yahan to nga halketee.

¹² Maana luwe sappo de ngi'udaa de, woni laamiibe sappo be jamaanu mum'en ngaraay ginan. Be kebowan baawɗe laamidaade he ndabba ngaan nder wakkatiyel seɗɗa.†

¹³ Laamiibe been fuu, kawri ngadi hunnduko wooto, ngam gollande ndabba ngaan he semmbe mum'en fuu e baawɗe mum'en fuu.

¹⁴ Be ndurwidan Njawdiri ndiin, amma kayri heboyta jaalorgal dow mabbe ngam kayri woni Joomiraawo joomiraabe fuu, Laamiido laamiibe

* **17:11 17.11** Dewte annde luggidɗi gom no mbi'a ko nga yuwaana he gooto nder laamiibe jedɗo been. † **17:12 17.12** Wobbe no miila ko dum yamnde worre lok.

fuu. Wondufe he mayri been duu kawtida he mayri nder jaalorgal ngaal. Ndi subake be, ndi noddi. Be tokkiran ndi berne worre.

¹⁵ Maleykaajo oon wi'i kam kaden :

—Diyeele dee de ngi'udaa debbo jeenoowo oon no joodii hadde mum'en deen, maana majje woni himbe lenyi fuu wonbe nder duuniyaaru, haaloobe demle feere-fereeje.

¹⁶ Luwe sappo dee, de ngi'udaa de kanye he ndabba ngaan fuu, mbanyan debbo jeenoowo oo, pid'aa mo pat, teeta ko o woodi fuu, acca mo banndu boldu, nyaama tewu makko, nden ndufa ko hoddi dum nder hiite.

¹⁷ Alla wadi laamiibe sappo bee ngadi daane worre, ngam gollande ndabba ngaan heba nga laamo. O wadi dum duu ngam be ngada fodoore makko. Ndabba ngaan laamoto sey nyannde ko o wi'i dum huubi.

¹⁸ Debbo jeenoowo mo ngi'udaa oo, kam woni tinndinoore hubeere mawne laamiinde laamiibe duuniyaaru.

18

Cankitol Baabiila

¹ Gada tinndinooje dow ndabba ngaan e luwe sappo deen, sey ngi'umi maleykaajo gom keewfo baawde yuwii dow kaamu jippii. Darja makko yayni duuniyaaru fuu.

² O yewni nder daane toowne, o wi'i :
—Kas ! Nde saami.

Baabiila hubeere mawne saami !
Nde laatake jonnde ginnaaji.

* **18:2 18.2** Esaaya 21.9

Nde laatake wuro ruuhuuji bondi,
 he iri tuuni fuu.
 Nde laatake to ir foonu wanyaanu
 e nyiddiniinu fuu tawa !
³ Nde saami,
 ngam nde hokki hoore mayre yahde he ko
 nyiddinii.
 Leyde fuu njari cabiijam fijirde mayre.
 Laamiibe duuniyaaru fuu pijirii nde.
 Bibbe luumo duuniyaaru fuu ndiikidi
 daliila njawdi mayre.
⁴ Nanumi daane gom yuwi dow kaden, no
 wi'a :
 —Mburtee nder mayre, onon himbe am,[†]
 heba to hakke mayre raabu on,
 heba to bala'uuji mayre hewto on !
⁵ Ngam hakke mayre duudi sanne,
 faa yottii he kammu.
 Alla duu miccitate golleeji mayre bondi.
⁶ Culnanee nde hano no nde sulnari
 wobbe !
 Huune fuu ko nde wadi on,
 njobitee faa nde didi !
 Nder nyederde nde o wattani on cabiijam,
 nyediree nde cabiijam kad'am faa kile
 didi, kokkon mo.
⁷ No nde hidirnoo njawdi e teddungal faa noy
 wala,
 onon duu, torriree nde hano non,
 kebbinon nde mettorgal berne.
 Nder berne mayre inde wi'a :
 Miin, mi laamiido.

[†] **18:4 18.4** Yereimiya 51.45

Mi hanaa debbo mo gorum maayi.
Abada duu mettorgal maayde heewtaaki
kam.

⁸ Ngam majjum wadfi nder nyalooma gooto,
bala'uuji bondfi, nyaw, mettorgal he rafo,
caamata dow mayre.

Nde wulirtee hiite,
ngam Alla Joomiraawo kiitiido nde no Jom
semmbe.

⁹ Laamiibe duuniyaaru fijidibbe he mayre, e
beegan be nde, nyannde be ngi'ata yeenyol
cuurki hiite wonnge no nyaama nde, nyannde
mum berde mabbe mettan.

¹⁰ Be toowtande sanne, ngam doggude to kiite
mayre saamu dow mabbe.

Nyannde mum be mbi'an :

—Yoo yoo ! Yo !

*Baabiila saami !

*Baabiila hubeere mawne,

*Baabiila hubeere semmbenteere !

Nder yamnde worre tan,
kiite Alla saami dow maa !

¹¹ Bibbe luumo duuniyaaru mboyan nde,
berde mabbe mettan, ngam walaa coodoowo
godfum he mabbe.

¹² Walaa garoowo sooda he mabbe kanje,
cardi e kaaye dime, naa colle gom. Walaa
garoowo sooda he mabbe gude canyaade faa
woodi, gude bodseeje, lobbe sanne gom, naa
bodseeje coy gom. Naa garoowo sooda he
mabbe ledde uurde ir iriije, gineeji gadiraadi
nyiiye nyiiwa, gineeji gadiraadi ledde cehaade
caadiide sanne naa jamde bodseeje e jamde

baleeje, naa gineeji gadiraadi hayre gom
wi'eteene marba.

¹³ Walaa coodoowo li'ordum gom bi'eteedum
Kanel e li'ordfi gom, naa coodoowo cabiijam,
nebbam uurdam, nebbam jaytun, conndi,
aawdiiri alkama, gowe, dakke uurde gom, naa
iri uurdi mbelni cuurtinteeni gom. Walaa
coodoowo nagge, mbaalu, puccu, torko, naa
nedfo.‡

¹⁴ Luumotoobe been fuu mbi'i hubeere
ndeen :

—Njawdi maa he njari maa fuu majji. Kujje
de kosudaa hebude deen fuu kalki. A hebitittaa
de kaden faa abada abadin.

¹⁵ Bibbe luumo wadube njawdi nder luumo
mayre ndaroyto to wodfi, ngam ibe kula to be
limtee nder hawtidoobe he mayre balaa'u. Be
mboyan, ibe mboyo, berde mabbe metta faa
noy walaa.

¹⁶ Be mbi'a :
—Yoo yoo ! Yo !

*Baabiila hubeere mawne.

*Baabiila debbo nyaayirannoodo kolte haabu,
kolte canyaade faa woodi.

Debbo bornotoodo kolte bodseeje, caadiide,
kolte pediraade kanje, coddi e kaaye
dime !

¹⁷ Amma kas !

Nder yamnde worre tan, njawdi mayre fuu
halkaa !

Sey jom'en laanaaji ndiyam mawfi, naatoobe
laanaaji diin, awyooobe di he keboowo barke

‡ **18:13 18.13** Do nedfo no tinndina maccudo naa nanngaado
nder konu.

yaha-warta dow maayo fuu mbodf̄oo hubeere ndeen, ndarowoo faa to wodf̄i.

¹⁸ Wakkati mo be ngi'ata cuurki hiite ngonnge no wula hubeere ndeen, be mboyan, be mbi'a :

—Hubeere fuu hubeere ummaaki fotune hubeere mawne ndee !

¹⁹ Sey be mbicci leydi dow ko'e maɓɓe, ibe mboya, ibe mboytoo, berde maɓɓe no metta, ibe mbi'a :

—Yoo yoo ! Yo ! Nde halki !

Hubeere mawne ndee halki !

Hubeere nde jom'en laanaaji mawf̄i diikid̄i nder njawdi mum.

Amma nder yamnde worre tan,

huune fuu halkaa !

²⁰ Mbeltinee onon wonbe nder kammu. Onon seniibe, himbe Alla, mbeltinee. Onon *lilaabe he onon annabiibe, mbeltinee ! Alla hiitake *Baabiila dow kujje de nde wadani on !

²¹ Sey maleykaajo semmbenteejo gom hooyi kaaya gom potuja niisirde gabbe, fad̄f̄i nder maayo, wi'i :

—Nii *Baabiila, hubeere mawne fad̄f̄irtee he semmbe nde halka, nde hi'ataake kaden faa abada abadin !

²² Daane hoddu, daane seeseeru, daane luwal, naa daane jimoowo fuu nanataake kaden nder mayre. Bahillo naa cehoowo hebataake kaden nder mayre. § Wabbere fuu niisataake nder mayre.

²³ Ndenno bibbe luumo maada ngoni jom'en baawde nder duuniyaaru fuu. Amma joonin

§ 18:22 18.22 *Golloowo nyenyudo* no gad̄oowo golleeji juude hano ceboowo naa ciwoowo jamde.

ngam a eytiri himbe heewbe he dobo-dobooji maada, jeyngol fitilla fuu hi'ataake nder maada. Daane banugo e banaado nanataake nder maada kaden.

²⁴ Nii kiite *Baabiila tayiraa ngam junngo mayre no nder dufol yiyam seniibe, himbe Alla, yiyam annabiibe he yiyam waranoobe nder duuniyaaru fuu.

19

Jimi jettooje Alla nder kammu

¹ Toon nder kammu, sey nanumi daade toowde gom, daade nanndude he daade jama'aare mawne no mbi'a :

—Aleluuya.*

Kisinam, teddungal e baawde
ngonani Alla meeden !

² Kiite makko no goonga,
no dartii !

O hiitake debbo jenoowo sanne oo,
debbo pijudo sanne faa bonni duuniyaaru
fuu oo.

Alla hiitake mo ngam o rufi yiyam maccube
mum.

³ Daade deen towna kaden, nden de mbi'i :
—Aleluuya,

hiite wulunge huweere ndeen cuurki mum no
don no yeenya dow, faa abada abadin !

⁴ Dottiibe laso e nayo been he kujje nay buurde
deen, kofi, cujidani Alla gondo dow joodorgal
laamu. Dottiibe been e kujje deen no mbi'a :

* **19:1 19.1** Maana *Aleluuya* woni « En njettu Joomiraawo ».

—Aleluuya ! Aamiin !

⁵ Daane gom yuwi dow joodforgal laamu ngaal, wi'i :

—Mawdo e pamaro moodon, on fuu njettee Alla meeden, onon maccube makko, onon woodube kulal makko !

⁶ Nanumi daade jama'aare gom nanndufe iido benkeyye naa diggaali mawdi. Daade dee, no mbi'a :

—Aleluuya !

Alla Jom baawde tabbintini laamu muudum.

⁷ En ceyo, nanen beldum, teddinen mo, ngam wakkati banngal Njawdiri ndiin yottake,

bañaado oon duu siriyake.

⁸ O hokkaama kotal lamngal, canyaangal faa moddi, naatowal hitere, o borno. Kotal ngal woni golle moyyufe, golle seniibe, himbe Alla.

⁹ Sey maleykaajo gom, wi'i kam :

—Winndu : Welbe ko'e ngoni noddaabe-ngara nyaama nyaamdu batu banngal Njawdiri ndiin !

O wi'i kaden :

—Tabbat haalaaji dñi no goonga. To Alla dñi yuwi.

¹⁰ Nden kofimi faa hadde koyde maleykaajo oon, ngam sujidande mo. Amma o wi'i kam :

—To sujidanam ! Sujidan Alla ! Miin he hoore am, mi maccudo Alla non hano maada, hano banndiraabe maada, ceediibe yeeso jama'aare dow ko Iisa *Almasiihu wadi. Teddin Alla ! Ceedaaku dow Iisa *Almasiihu nguu, kam woni ko annabaaku nguu tefata.

Jaalorgal badfiido puccu ndaneewu tar

¹¹ Yeeso am ngi'umi kammu no omtii, puccu ndaneewu tar gom wanngi. Badfiido ngu oon no inndiree jom holnaare e goonga. Nder dartinaaku, o watta kiite makko e konu makko.

¹² Gite makko no njalɓa hano demle hiite, omo melli meetali laamu keewdi. Innde gom, nde nedfo fuu anndaa se hanaa kanko, no winndaa he makko.

¹³ Omo bornii jabbaare heewnee yiiyam. Omo inndiree : « Haala Alla ».[†]

¹⁴ Cefe soogeeji kammu, gondi dow pucci mum'en daneeki no tokki mo. Nedfo mabbe fuu no bornii kolte haabu canyaade faa moddi, ide ndawni tar.

¹⁵ Takubaahi mbelki no wurtoo nder hunnduko makko. Kanki ngooti kiin o hebirta jaalorgal dow leyde duuniyaaru fuu. O laamorto de sawru njamndi. O niisan bibbe cabiije nder boosirde tikkere Alla mawne, Jom baawde.

¹⁶ Innde gom no winndaa dow jabbaare makko he dow busal makko, no wi'a : « Laamiido laamiibe fuu, Joomiraawo joomiraabe fuu. »

¹⁷ Ngi'umi maleykaajo gom no darii dow naange. O yewni pooli piirooji dow o wi'i di :
—Ngaree, kawree ngam hiraane mawne nde Alla siryi.

¹⁸ Nyaamon tewu balli : Laamiibe, hooreebe soogeeji, worbe suusube, nyaamon tewu pucci diin e wadfiibe di. Nyaamon tewu balli himbe

[†] 19:13 19.13 Daaru Yahaaya 1.1.

fuu rimbe yahde maccube, pamaro yahde mawdo !

¹⁹ Ngi'umi kaden ndabba mannga ngaan, laamiibe duuniyaaru, e soogeeji mum'en, be kawri faa be kabda bad'diido puccu ndaneewu oon e soogeeji mum.

²⁰ Amma ndabba ngaan nanngaa kannga he annabiijo penoowo oon, gadannoodo dobo-dobooji yeeso magga oon. Nder dobo-dobooji makko diin o fergi wadanaabe dow mum'en alaama ndabba ngaan, e sujidanbe tooruure tinndinoore magga. Ndabba ngaan e annabiijo oon nanngaa, pad'faa he yonkiiji mum'en nder peta hiite sinaadar wulnge jaraw.

²¹ Takubaahi ngonki no wurtoo nder hunnduko bad'diido puccu ndaneewu oon wari soogeeji diin fuu. Pooli diin ngari nyaami tewu balli mabbe faa kaari.

20

Laamu duubi ujunere

¹ Maleykaajo gom yuwi dow kammu jippii, ngi'umi omo jogii nder junngo makko, callalol manngol gom e omtirdum ngaykaa nga walaa fuu keerol ngaan.

² O wari, o nanngi mbolla ngaan, kannga wonnoo mboddi arandeeri, inndirteeni Ibiliisa naa mbi'en Seydan. O habbi ndi ngam ndi wafa duubi ujunere indi habbi.

³ O fadfi ndi nder ngaykaa ngaan, o ommbii hunnduko magga, o soki ko faa woodi. Nden o fiyi kaatimije dow magga heba ndi wafa duubi ujunere kubfi, ndi jammaaki lenyol fuu kaden

nder duuniyaaru. Gada duubi ujunere diin, no haani ngaykaa ngaan sokitee, ndi habbitee ndi yoofee wakkati sedfa.

⁴ Nden ngi'umi joodorde laamu gom, warbe joodaade dow majje fuu kokkaa baawde hiitaade. Ngi'umi kaden himbe, be yonkiiji mum'en ittaa ngam seedaaku mabbe ngu be ngadi dow lisa, e waaju haala Alla mo be ngadi. Be kujidanaay ndabba maayo ngaan naa duu tooruure tinndinoore magga, be accaay duu alaama magga wadee dow tiide mabbe naa dow juude mabbe. Himbe bee no ummintintee, be laamodoto he *Almasiihu duubi ujunere.

⁵ Himbe bee kambe ngoni be Alla arti ummintini he maayde. Amma beeto kay ummitittaako sey duubi ujunere diin fuu kuubi.

⁶ Welbe ko'e ngoni woodube mbaka nder ummintinaaki kiin ngam be ceniibe. Maayde didabere gom fuu wala baawde gom dow mabbe. Be laatoto *cakkanooŋe Alla he *Almasiihu, be laamodoo he *Almasiihu duubi ujunere.

Jaaleede e kiite Ibiliisa

⁷ Nyannde fuu duubi ujunere diin kuubata, nyannde mum, Ibiliisa yoofetee wurto nder kasu,

⁸ yaha nder kappa kuula duuniyaaru fuu jammboowo lenyi Juuju e Maajuuju. O hawra dum'en ngam konu. Lenyi dii duudal mum'en limtataako, duudal majji no fota gabbe taasiri daane maayo duudde.

⁹ Di cankito nokku fuu nder duuniyaaru, di piilo hodorde seniibe Alla, hubeere horsune he makko. Amma hiite gom yuwta dow, wara nyaama lenyi d'ii fuu.

¹⁰ Ibiliisa eytannoodo be oon kam duu fad'faa nder peta hiite sinaadar wulnge jaraw, to ndabba ngaan he annabiijo penoowo oon pad'danoo.

Be njukka. Jemma e nyalooma ibe nder torra faa abada abadin.

Nyannde darɗal

¹¹ Dow joodorgal laamu manngal danal tar gom, mi hi'i ned'fo gom no jood'ii dow maggal. Kammu he leydi fuu majji yeeso makko, ko d'um hi'ataake kaden.

¹² Ngi'umi kaden maaynoobe fuu, maw'fo ma'bbe yahde pamaro ma'bbe no ndarii yeeso joodorgal laamu ngaal. Dewte gom piirtaa, nden dewtere mbuurnam, kam duu fiirtaa, maaybe been kiitaa. Ned'fo ma'bbe fuu hiitaa dow golle mum hano no d'um winndiraa nder dewte deen.

¹³ Maayo tuuti wurtini maaybe wonnoobe nder mum. Maayde he laahara kam'en duu kokkiti maaybe wonnoobe nder mum'en. Maaybe been d'on duu kiitaa, ned'fo ma'bbe fuu hiitaa dey-dey golle mum.

¹⁴ Nden maayde he laahara pad'faa nder peta hiite ngaan laatiinga maayde d'ifabere.

¹⁵ Nyannde mum ned'fo fuu mo innde mum winndaaka nder dewtere mbuurnam ndeen, no fad'fatee nder peta hiite ngaan.

21

Heydintinol huune fuu

¹ Ngi'umi kammu kesu e leydi heyri gom.*
Kammu arandeewu nguun e leydi arandeeri
fuu kalki, maayo fuu walaa.

² Ngi'umi *Ursaliima keso oon, hubeere
seniine ndeen no yuwa to Alla no jippoo. Inde
fedā hano no banoyteedo fedirtee ngam nana
beldum yahde to gorum.

³ Nanumi daane toowne gom yuwi dow
joodorgal laamu ngaal inde wi'a : « Ndaa,
*hukumuuru Alla nii hakkune himbe. O
joddoto he maβbe, be laatoo himbe makko. Alla
he hoore mum wondan he maβbe, o laatoo Alla
maβbe.

⁴ O moytan gondi maβbe fuu. Maayde,
mettorgal berne, simayeeŋo he torra gom fuu
kedataako,† ngam kujje kidde deen fuu ndilli.
»

⁵ Joodiido dow joodorgal oon wi'i :
—Ndaa, mi heydintinan huune fuu ! Winndu
haalaaji dii, ngam di kolniidi, di goongaaji.

⁶ Huune fuu timmi ! Miin woni fuddorde
miin woni timmoode. Miin woni arano, miin
woni cakitiido. Neddo fuu domdudo, mi
hokkan dum forba ndiyam mburnam.

⁷ Neddo fuu kebudo jaalorgal heban kujje
dee fuu. Mi laatoto Alla joomum, kam duu
laatoo biyam.

⁸ Amma wattube kulal nder berde mum'en,
be ngoondinaay, golloobe ko nyiddinii, ittoobe
yonki, fijoobe, jom'en dobo-dobooji, rewoobe

* 21:1 21.1 Esaaya 65.17 † 21:4 21.4 Esaaya 25.8

tooruuje, fenoobe, himbe bee fuu nder peta hiite sinaadar wulnge jaraw mbaka mabbe woni. Hiite ngee woni maayde didabere.

Ursaliima keso

⁹ Maleykaaajo gom tawaado nder maleykaaabe jeddo jogiibe nyederde jeddi, keewde bala'uuji jeddi cakitotoodi diin wari, haaldi he am, wi'i kam :

—War faa mi holle banjaado, mo Njawdiri ndiin subii.

¹⁰ *Ruuhu Ceniido heewi kam, maleykaaajo oon dowi kam faa dow waamnde toowne gom. O holli kam *Ursaliima keso oon, hubeere seniine ndeen no yuwa to Alla no jippoo.

¹¹ Inde wondi he teddungal Alla, inde yelkita hano hayre rimnde, inde laabi hano yaspa, yelkitol mayre hano danndorgal.

¹² Birniyol gom no filii nde. Ingol toowi ingol tekkidi, dammbule maggol sappo e didi. Dammbugal fuu maleykaaajo gom no darii. Lenyi *Isra'el sappo e didi diin, lenyol fuu e dammbugal mum, innde mum duu no winndaa dow maggal.

¹³ Dammbule maggol, kedde lettugal deen no tati. Gorgal maggol duu tati, sobbirde maggol no woodi tati, hoore hudo maggol kam duu no woodi tati.

¹⁴ Birniyol hubeere ndeen maha dow kaaye sappo e didi. Dow majje no winndaa inde *lilaabe Njawdiri ndiin sappo e dido been.

¹⁵ Maleykaaajo kaaldoowo he am oon no jogii loocol etirngol gadiraangol kanje. Omo eta

hufeere ndeen, dammbule mayre he birniyol mayre.

¹⁶ Seraaji nay mayre fuu njuutirka mum'en no potu. O watti loocol etirngol ngol o eti, o hebi ujunaaji sappo e dīdī (12 000)‡ dow njuutirka maggol. O eti o hebi ujunaaji sappo e dīdī (12 000) dow njaajirka maggol. Dow toowirka maggol duu o eti, o hebi ujunaaji sappo e dīdī (12 000).

¹⁷ O eti deppideeka§ birniyol ngool, o hebi kuule hemre e lasooji dīdī e nay (144), kuule maleykaaajo oon he kuule himbe fuu no potu.

¹⁸ Birniyol ngool nyibiraa hayre yaspa, siire ndeen duu nyibiraa kanje dime, inde laabi hano danndorgal.

¹⁹ Kaaye birniyol ngool pedira ir kaaye dime fuu. Pede sappo e dīdī ngoni ko waɗa, ide tokkodiri yahde. Hayre inndirteene yaspa artira, safir tokki, hayre tatabere wattaane ndeen woni hayre inndirteene agat, nden hayre inndirteene emerooda tokki.

²⁰ Hayre joyabere wattaane ndeen woni hayre inndirteene onikis, nden hayre inndirteene sardis ndeen duu watta. Hayre jedɗabere wattaane ndeen woni hayre inndirteene kirisoliita, nden hayre inndirteene beril kam duu watta. Hayre jeenayabere wattaane ndeen woni hayre inndirteene topas, nden kirisoparas hayre sappobere ndeen watta. Hayre sappo he go'abere wattaane ndeen woni hayre

‡ **21:16 21.16** Naa mbi'en sera fuu etaado no waɗa kilooji 2 200. § **21:17 21.17** Woɗɗe no inndiraa « deppideeka » hano « toowirka nokku ».

inndirteene yasente, nden hayre inndirteene
ameetis watta, wari laatii hayre sappo e
difaabere.

²¹ Luuluuje sappo e didi ngattaa he
dammbule sappo e didi deen. Dammbugal fuu
he luuluure mum. Beddol hubeere ndeen
wadira kanne dime, yelkitittooŋe hano
danndorgal.

²² Hubeere ndeen walaa *Juulirde mawne fuu
ngam Alla Joomiraawo, Jom baawŋe e Njawdiri
ndiin, kam'en ngoni *Juulirde mawne ndeen.

²³ Naange naa lewru haajaaka nder mayre,
ngam darjaaji Alla yaynata nde. Njawdiri ndiin
woni fitilla mayre.

²⁴ Lenyi duuniyaaru fuu tokkan nder annuura
mayre. Laamiibe nder duuniyaaru adan njawdi
mum'en gaddana nde.

²⁵ Dammbule mayre ommbataake faa abada
abadin ngam jemma walaa nder mayre.

²⁶ Darja e teddungal lenyi duuniyaaru
waddetee nder mayre.

²⁷ Golloobe ko nyiddinii, fenoobe naa ko
tunninta fuu, naatataa nder mayre. Naatoobe
nder mayre ngoni be inde mum'en mbinndaa
nder dewtere mbuurnam, dewtere nde
Njawdiri ndeen.

22

¹ Maleykaajo tawaado hakkune maleykaabe
jeddo jogiibe nyederde jeddi holli kam maayo
kokkoowo ndiyam mbuurnam. Ingo yelkita
hano danndorgal. Ndiyam maggo no yuwa to
joodorŋe Laamu Alla e Njawdiri ndiin.

² Idam ila caka beddol hubeere ndeen. Ngo fecci pecce dīdī, caka pecce dīdī deen no tawa lekki mbuurnam, lekki ndimoohi lebbi sappo e dīdī dow lebbi sappo e dīdī. Lewru fuu iki rima nde worre. Lekki kii, kaakooli mum woni safaare nyawtoore lenyi duuniyaaru.

³ Ko Alla hudī fuu tawataake nder hubeere ndeen kaden. Joodorgal Laamu Alla he Njawdiri ndiin ngoni nder mayre. Maccuḅe Alla ndewan Alla.

⁴ Be ngi'an yeeso makko e innde makko duu dow tiide mabbe.

⁵ Jemma walaa kaden. Be ngalaa haaju jeyngol fitilla naa jeyngol naange ngam Alla Joomiraawo yeyniran be annuura mum. Be laamoto faa abada abadin.

Habaru gartol Iisa

⁶ Maleykaaajo oon wi'i kam :

—Haalaaji dīin no kolniidī, dī goongaaji. Alla Joomiraawo, gattudō haala mum nder hunnduko annabiibe oon, lili maleykaaajo mum ngam holla maccuḅe mum huune fuu nde garki mum ɓadii.

⁷ Iisa wi'i :

—Ndaaree, mi waran ko ɓooyataa ! Beldo hoore woni gadudō ko dewtere annabaaku ndee wi'i.*

⁸ Amma miin, Yahaaya, woni nanudō, gi'udō kujje dee fuu. Gada ko nanumi he ko ngi'umi

* **22:7 22:7** Do hanaa Iisa he hoore mum wari haali haalaaji dīi, amma maleykaaajo oon kam yottini haalaaji Iisa dīi nder bannginol ngool.

dum, kippiimi he leydi hadde koyde maleykaajo gondo no haalda he am oon faa mi sujidana mo.

⁹ Sey o wi'i kam :

—To sujidanam ! Mi maccudo Alla hano maada. Mi maccudo Alla hano banndiraabe maa annabiibe, kam fuu he dwtaniibe haalaaji dewtere ndee. Sujidan Alla !

¹⁰ Nden o wi'i kam :

—To suudu haalaaji annabaaku gondi nder dewtere ndee, ngam wakkati mo dum waroyta oon badake.

¹¹ Gadoowo ko boni heddo nder bononda mum. Jom golle tunnude heddo nder golle mum tunnude. Dartiido heddo nder dartinaaku mum. Ceniido heddo nder senaare mum !

¹² Iisa wi'i :

—Ndaaree, mi waran ko booyataa. Mi waddan njobdi neddo fuu. Mi yoba neddo fuu dey-dey golle muudum.

¹³ Miin woni fuddorde, miin woni timmoode. Miin woni arano, miin woni cakitiido.

¹⁴ Beldo hoore woni lonnoowo kolte mum ngam heba laawol nyaamude bibbe lekki mbuurnam kiin, fa'a dammbule deen, naata hubeere ndeen.

¹⁵ Amma dawaadi he jom'en dobo-dobooji he fiyoobe he ittoobe yonki he rewoobe tooruuje he hidube fewre he wadoobe hiila ngoni wonbe gada mayre.

¹⁶ Miin Iisa, mi lili maleykaajo am ngam seedoo kujje dee nder kawriide goondinbe deen fuu. Miin mi wuddu Daawda, mi jippotoodo he makko duu. Miin woni hoodere fajiri yelkitittoore !

17 Nden nanumi *Ruuhu he banjeteedo oon
no mbi'a :

—War !

Neddo fuu nando dum duu no wi'a :

—War ! Neddo fuu domdudo wara, gidudo
yarude ndiyam kokkoojam mbuurnam fuu jaba
yara dam forba.

Timmoode

18 Miin Yahaaya, mido sappana neddo fuu
nando haalaaji annabaaku gondi nder dewtere
ndee, nde nii joomum beydi dow majji goddum,
Alla beydanan joomum bala'uuji cifaadi nder
dewtere ndee.

19 Neddo fuu ittudo goddum nder haalaaji
dewtere annabaaku ndee, Alla ittan mbaka
joomum he lekki mbuurnam kii filla mum
wadaa nder dewtere ndee. Alla ittan mbaka
joomum duu nder huɓeere seniine ndee, nde
filla mum wada nder dewtere ndee.

20 Ceedantoodo kujje deen oon duu wi'i :

—Hakiika, mi waran ko ɓooyataa !

Sey mbi'en :

—Goonga non. War Iisa Joomiraawo !

21 Moyyere Joomiraawo meeden Iisa wonda
he moodon, on fuu. Aamiin !

Fulfulde, Niger West
Fulfulde, Western Niger: Ko woni Amaana Keso
(Bible)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Fulfulde, Western Niger

Translation by: SIM Niger

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Mar 2026 from source
files dated 2 May 2025
03866d8b-1da2-5821-b01d-4d382a1cd5d9